

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา มีแนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน
- 1.2 การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
- 1.3 การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
- 1.4 การฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
- 1.5 การมีส่วนร่วมของครอบครัว

2. การฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในต่างประเทศและประเทศไทย

- 2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา
- 2.2 ประเทศญี่ปุ่น
- 2.3 ประเทศไทย
- 2.4 การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา
- 2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยมีแนวความคิดในการจัดตั้งที่แยกมาจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่ โดยพื้นฐานความคิดมาจากแนวคิดของประเทศตะวันตกโดยเฉพาะประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา

ก่อนที่ประเทศไทยจะมีกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตามแนวคิดสากล ประเทศไทยได้มีแนวความคิดในการจัดตั้งศาลพิเศษเฉพาะด้านเพื่อพิจารณาคดีอาญาที่ผู้กระทำผิดอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ศาลคดีเด็กและเยาวชน และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพิทักษ์ปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพและประโยชน์ที่ดีที่สุดแก่เด็กและเยาวชน โดยเน้นการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) เด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นพลเมืองดี

จะเห็นได้ว่ารูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทย ยังคงเป็นกระบวนการที่เน้นในอำนาจของรัฐ (Power of State) ในการเข้าไปแทรกแซงการปกครองของบิดามารดา เมื่อเห็นว่าบิดามารดาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด รวมทั้งการควบคุมพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน โดยรัฐจะมีอำนาจในการเข้าไปแทรกแซงการปกครองและทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นผู้ปกครอง (Parens Patriae) ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และมีหน้าที่ในการควบคุมดูแล อบรมบ่มนิสัยให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นคนดี สามารถพัฒนากลับคืนสู่สังคมได้อย่างราบรื่น ซึ่งในการดำเนินงานและการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดทั้งในอดีตและปัจจุบันจะเห็นได้ว่ารัฐจะรับภาระหน้าที่ทั้งหมดในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและดำเนินการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยแยกเด็กและเยาวชนออกจากครอบครัวและชุมชนและตัดครอบครัวและชุมชนออกจากกระบวนการดังกล่าว เนื่องจากภาครัฐมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินงานด้านการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กและเยาวชนไม่สามารถปรับเปลี่ยนนิสัย ความประพฤติและกลับตนเป็นพลเมืองดีได้ ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคม และได้หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

นอกจากนี้กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนยังทำให้การดำเนินชีวิตตามปกติของเด็กและเยาวชนชะงัก ทำให้ขาดโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนหรือการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เด็กและเยาวชนถูกควบคุมตัวไว้หรือต้องเข้ารับการฝึกอบรม กระบวนการดังกล่าวอาจทำให้เด็กและเยาวชนต้องถูกตัดชื่อออกจากโรงเรียนไม่สามารถกลับไปเรียนต่อได้หรือต้องขาดจากการศึกษาแบบถาวร หรือต้องออกจากงานและไม่สามารถหางานใหม่

ได้เมื่อเสร็จสิ้นคดีแล้ว หรืออาจถูกสังคมกีดกันหรือไม่ให้โอกาส เช่น ไม่ยอมรับเด็กและเยาวชน เข้าเรียน หรือเข้าทำงานเนื่องจากไม่ไว้ใจเด็ก เห็นว่าเด็กมีมลทินติดตัว โดยมีความคิดและความ เข้าใจหรือหวาดระแวงว่าเด็กและเยาวชนเหล่านี้อาจจะเรียนรู้สิ่งเลวร้ายต่าง ๆ มาจากเพื่อนเด็ก และเยาวชนที่อยู่ในสถานควบคุมหรืออยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมด้วยกัน

นอกจากนี้ เด็กและเยาวชนที่ต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิดจะมีสภาพทาง ร่างกาย สภาพทางจิตใจ และสภาวะทางสังคมของเด็กและเยาวชนเปลี่ยนไป เด็กและเยาวชน จะหมดความภาคภูมิใจในตัวเอง และมองว่าตนเองเป็นผู้ด้อยค่า เป็นผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขัง ถูก สังคมรังเกียจและผลักไสออกจากสังคม แนวทางการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนจะหยุดชะงัก ไม่ได้พัฒนาตามวัย ทำให้เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำได้ง่ายขึ้น การที่เด็กและ เยาวชนต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ยังเยาว์วัยทำให้อายุขัยของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ ต้องสะดุดหยุดลงและถูกสังคมผลักไสให้ “ตกขอบสังคม” และกลายเป็นบุคคลด้อยโอกาส หรือไม่ ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคม

โดยที่ในอดีตที่ผ่านมาการแก้ไขปัญหาคriminalกระทำผิดของเด็กและเยาวชน กระบวนการ ยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยจะมุ่งเน้นไปที่การป้องกันปราบปรามและลงโทษ ผู้กระทำผิดโดยให้ความสำคัญกับผู้กระทำผิดมากกว่า ซึ่งผลที่ตามมา คือ ปัญหาคriminalกระทำผิด ของเด็กและเยาวชนกลับทวีความรุนแรงและมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาความแออัด ยัดเยียดของเด็กและเยาวชนในสถานแรกรับและสถานฝึกและอบรม เกิดปัญหาการหลบหนีและ การจลาจลของเด็กและเยาวชน จากสภาพปัญหาดังกล่าวรัฐบาลและกระทรวงยุติธรรมจึงมี นโยบายและแนวความคิดที่จะหามาตรการที่เหมาะสมในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำ ผิด โดยเน้นในเรื่องของการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สามารถกลับไปใช้ ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ

การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ความหมายของเด็กและเยาวชนกระทำผิด

เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Juvenile Delinquency ซึ่ง หากเป็นผู้ใหญ่ที่กระทำผิดจะใช้คำว่า Criminal ซึ่งแปลว่าอาชญากร แต่หากเป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งในอดีตใช้คำว่ายุวอาชญากร (อาชญากรเด็ก) แต่ต่อมาเห็นว่าเป็นคำที่รุนแรงและตีตราเด็กและ เยาวชนจึงเปลี่ยนมาเป็นการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

องค์การสหประชาชาติ (United Nation, 1961, p. 61 อ้างถึงใน เสรี ภัทรพิศาล, 2546, น. 10) ได้มีการให้คำนิยามการกระทำผิดของเยาวชนว่าเป็นเรื่องของการปรับตัวไม่ได้หรือไม่ก็เป็นเรื่องของรูปแบบความประพฤติที่สะท้อนให้เห็นภาวะความเป็นอยู่ที่น่าสมเพช หรือสะท้อนให้เห็นการมีกฎหมายและระเบียบกฎเกณฑ์ที่ไม่ทันกับเหตุการณ์ยิ่งกว่าที่จะเป็นเรื่องของความโน้มเอียงไปในทางกระทำผิด ดังนั้น การไม่อยู่ในโอวาทของผู้ใหญ่ ความดื้อรั้น การไม่เคารพผู้ใหญ่ ความเหลือขอ การสูบบุหรี่โดยไม่ได้รับอนุญาต การเก็บรวบรวมกันบุหรี่ การเร่ขายของและอะไร ๆ ที่คล้ายกันนี้ จึงถือว่าเป็นการกระทำผิดของเยาวชน ปากฎอยู่เสมอว่า “รูปแบบของความผิด” เหล่านี้ แฝงอยู่ในข้อมูลทางสถิติที่ระบุไว้ว่าเป็น “ความผิดอื่น ๆ” สำหรับการ “กระทำผิด” ตามข้อกล่าวหาเหล่านั้นก็มักจะนำไปปะปนอยู่กับผู้กระทำผิดอันแท้จริงอยู่เสมอ ๆ เกินกว่าที่จะพึงปรารถนา ไม่ใช่แต่เพียงเพราะเหตุที่ไม่มีบริการและสถานที่ที่จัดไว้โดยเฉพาะเท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะนโยบายและประเพณีปฏิบัติที่มักจะถือว่าเด็กเหล่านั้นทั้งหมดเป็นพวก “ปรับตัวไม่ได้” จึงถูกส่งตัวไปไว้ในสถานที่เดียวกันอีกด้วย ผลที่เกิดขึ้นจึงเป็นการทำให้ปัญหาในเรื่องนี้มีความร้ายแรงกว่าที่เป็นจริงทั้งในด้านปริมาณและรูปแบบ

สำหรับประเทศไทยนั้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2534 ได้บัญญัติไว้ว่า

เด็ก หมายถึง บุคคลอายุเกินกว่า 7 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุ 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ แต่มิได้หมายความว่าบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

ตามกฎหมายไทยได้ระบุอายุของเด็กที่สามารถรับผิดทางอาญาไว้เท่ากับ 7 ปีบริบูรณ์ ดังนั้นเด็กที่อายุต่ำกว่า 7 ปีกระทำความผิดอันกฎหมายบังคับเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ เนื่องจากถือว่าเด็กยังไม่มีวุฒิภาวะ (Maturation) ที่จะพิจารณาได้ว่าสิ่งใดถูกหรือสิ่งใดผิด

ดังนั้น ถ้าเด็กและเยาวชนไทยอายุตั้งแต่ 7-18 ปี กระทำความผิดตามกฎหมายอาญาหรือพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่กำหนดว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระราชบัญญัติอาวุธปืน พวกเขาจะต้องได้รับโทษทางอาญา เนื่องจากรัฐถือว่าบุคคลที่มีอายุ 7-18 ปียังเป็นผู้เยาว์ ดังนั้นจึงปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดแตกต่างจากผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ โดยให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ขึ้นศาลเยาวชนและครอบครัวแทนการขึ้นศาลผู้ใหญ่

สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

สุชา จันทน์เอม (2533, น. 18 -22) กล่าวว่า เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น ร่างกายพิการ โรคภัยไข้เจ็บ หรือสิ่งที่เด็กและเยาวชนได้รับมาจากบิดามารดา และแรงกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน โรงเรียน สังคม ทำให้เด็กและเยาวชนคิดมาก ไม่สบายใจ เกิดปมด้อย และอาจนำไปสู่ความบกพร่องทางจิตใจ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมออกนอกกลุ่มนอกทาง

2. ครอบครัว เนื่องจากเป็นสถาบันแรกที่สร้างนิสัยและบุคลิกภาพให้กับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะบิดามารดา ซึ่งมีความห่วงใยบุตร เอาใจใส่ อบรม เลี้ยงดูบุตร ย่อมทำให้ลูกเกิดความรักในบิดามารดา มีความอบอุ่น และมีความสุข ทำให้เด็กและเยาวชนเจริญเติบโตด้วยดี แต่ในทางตรงกันข้าม ครอบครัวที่บิดามารดาไม่มีความสามัคคีกัน ไม่มีการเสียสละ และไม่มีการให้อภัยกัน มีแต่การทะเลาะวิวาท หรือติตการพนัน หรือดื่มสุรา เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้

3. ปัญหาทางเศรษฐกิจสังคมหรือประเทศเกิดอยู่ในภาวะเสื่อมโทรม เกิดวิกฤตต่าง ๆ ทำให้เกิดความแร้นแค้นและอึดอัดขาดแคลน ผลผลิตไม่ได้ดังต้องการ การกระจายรายได้หรือเก็บภาษีอากรไม่เป็นธรรมแก่สังคม อำนาจการซื้อขายเงินตราที่ลดน้อยลง ย่อมมีผลกระทบต่อผู้มีรายได้น้อย ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม โดยเฉพาะสังคมเกษตรกรรมชนบท ต้องประสบปัญหาการกระจายรายได้ ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากพ่อค้าต่าง ๆ หลังจากการทำไร่ทำนาเสร็จแล้วก็ว่างงาน มีชีวิตอยู่ไปวัน ๆ และมีการกระทำความผิด เช่น เล่นการพนัน ดื่มสุรา เสพยาเสพติด จับกลุ่มมั่วสุม เป็นต้น

Sutherland & Cressey (อ้างถึงใน วรพร นรเศรษฐวิวัฒน์, 2548, น. 37) ได้เสนอว่าครอบครัวเป็นบ่อเกิดของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยผ่านกระบวนการดังนี้

1. ครอบครัวมีตัวอย่างที่ไม่ดี คือ ทำให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้สิ่งเหล่านั้นโดยตรง และโดยอ้อม ก่อให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม หรือเลียนแบบความประพฤติที่ไม่ดี เช่น ความประพฤติผิดศีลธรรม การติดยาเสพติด ค้าขายสิ่งเสพติด การเล่นพนัน เป็นต้น

2. สังคมครอบครัวและถิ่นที่อยู่อาศัย เป็นเครื่องกำหนดอัตราการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน เช่น เด็กและเยาวชนที่อยู่ในถิ่นอันธพาลเถร มีกิจกรรมไปในทางที่ผิดกฎหมาย มีโอกาสคบเพื่อเสเพล มีอัตราการกระทำความผิดสูง

3. สังคมครอบครัวเป็นสิ่งกำหนดเกียรติภูมิของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการค่อย ๆ เรียนรู้บุคคลที่ตนเลื่อมใสศรัทธาหรือนิยมชมชอบ เช่น ผู้ที่ตนชื่นชมมีความประพฤติละเมิดกฎหมายก็ทำให้เด็กมีโอกาสกระทำความผิดละเมิดกฎหมายเช่นกัน

4. ครอบครัวไม่ราบรื่น ไม่เป็นสุข ไม่น่าอยู่ เป็นสาเหตุให้เด็กและเยาวชนออกไปหาสิ่งที่ชดเชยทดแทนภายนอกบ้านกับเพื่อนที่เสเพลอันธพาล มีแนวโน้มให้กระทำผิด และ สุชา จันทน์เอม (2520, น. 170) ได้กล่าวว่า “บ้านแตก” เกิดจากบิดามารดาไม่ปรองดองกัน ทะเลาะกันบ่อย ๆ หรือหย่าร้างกัน มารดามีสามีใหม่ หรือบิดามีภรรยาใหม่ ขาดการอุปการะบุตรเท่าที่ควร เด็กและเยาวชนเกิดความยุ่งยากในจิตใจและหันไปหาทางชดเชยด้วยการมีพฤติกรรมที่ประชดสังคัม

5. ครอบครัวเพิกเฉยหรือไม่สามารถอบรมสั่งสอนให้เด็กและเยาวชนเคารพต่อกฎหมาย หรือมีการปกป้องเด็กและเยาวชนมากเกินไปหรือเอาใจมากเกินไป ทำให้เด็กและเยาวชนทำตามใจตนเองและไม่คุ้นเคยกับกฎเกณฑ์ทางสังคม เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว กระทำผิดซ้ำๆ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

1) ทฤษฎีพันธะทางสังคม (Social Bonding Theory)

Travis Herschi (1969) นักสังคมวิทยาเสนอทฤษฎีที่ใช้ในการควบคุมสังคม โดยทฤษฎีนี้ได้อธิบายการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนว่าเกิดจากปัจจัยทางสังคม และมีสมมติฐานว่า พฤติกรรมอาชญากรรมเป็นผลมาจากพันธะของบุคคลที่มีต่อสถาบันทางสังคมที่อ่อนแอหรือถูกทำลาย โดยองค์ประกอบของพันธะทางสังคมมีด้วยกัน 4 ประการคือ

(1) ความผูกพัน (Attachment) เป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์หรือด้านความรักของพันธะหรือสัญญาผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม กล่าวคือ การที่บุคคลมีความผูกพัน หรือความรักใคร่กับบุคคลอื่น หรือมีความสนใจกับความรู้สึกนึกคิดของบุคคลอื่น ส่งผลให้บุคคลสร้างความรู้สึกหรือสามัญสำนึกที่จะควบคุมตนเองให้เป็นบุคคลที่ดีในสังคม ซึ่งความผูกพันนี้เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้บุคคลมีการพัฒนาการยอมรับค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม

เด็กและเยาวชนที่มีความผูกพันกับบิดามารดามักมีแนวโน้มกระทำผิดน้อย เนื่องจากความรู้สึกทางบวกของเขาช่วยสนับสนุนให้เกิดการยอมรับค่านิยมและความเชื่อของบิดามารดา ซึ่งพวกเขาจะหลีกเลี่ยงการกระทำผิดเนื่องจากกลัวว่าถ้ากระทำผิดแล้วจะทำลายความรู้สึกผูกพันระหว่างพวกเขากับครอบครัว

(2) ข้อผูกมัด (Commitment) เป็นองค์ประกอบด้านความมีเหตุผลของพันธะหรือสัญญาผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม กล่าวคือ การที่บุคคลถูกผูกมัดกับการดำเนินชีวิตตามทำนองคลองธรรมของสังคม จะส่งผลให้บุคคลไม่อยากจะกระทำผิดกฎหมาย หมายความว่า เมื่อบุคคลได้

ศึกษาเล่าเรียนเพื่อที่จะประกอบอาชีพสุจริต และเพื่อที่จะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต จะทำให้บุคคลไม่ยากกระทำผิด เนื่องจากจะเป็นการเสี่ยงต่อการสูญเสียความสำเร็จในชีวิต

ข้อผูกมัดจะช่วยให้เด็กและเยาวชนดำเนินชีวิตไปในทางที่เหมาะสม เนื่องจากพวกเขาว่าการดำเนินชีวิตเข้าไปในทางที่ก่อให้เกิดปัญหาจะมีผลต่อโอกาสในการประสบความสำเร็จของพวกเขา และพวกเขาจะใช้เวลาและพลังไปในเรื่องของการศึกษา การสร้างอาชีพ และความมีชื่อเสียง แต่ถ้าพวกเขามีลักษณะดังกล่าวน้อยก็จะทำให้มีความเสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม

(3) การเข้าร่วม (Involvement) เป็นองค์ประกอบด้านกิจกรรมของพันธะหรือสัญญาผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม กล่าวคือ การที่บุคคลได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เป็นเหตุให้บุคคลถูกจำกัดเวลาที่จะไปประกอบอาชญากรรม เนื่องจากเวลาส่วนใหญ่ได้ถูกใช้หมดไปกับกิจกรรมของสังคม

(4) ความเชื่อ (Belief) เป็นองค์ประกอบด้านจริยธรรมของพันธะหรือสัญญาผูกมัดที่บุคคลมีต่อสังคม กล่าวคือ ระดับของความเชื่อถือที่บุคคลมีต่อค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม หากบุคคลมีระดับความเชื่อต่อค่านิยมและบรรทัดฐานในสังคมสูง ก็จะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำผิดกฎระเบียบของสังคม

2) ทฤษฎีวิวัฒนาการของเด็กกระทำผิด (Delinquent Subculture Theory)

Richard Cloward & Lloyd Ohlin (1960) นำเสนอทฤษฎีนี้โดยพัฒนามาจากทฤษฎีของ Robert K. Merton โดยเน้นเรื่องการปรับตัวของกลุ่มวัยรุ่นต่อความกดดันทางสังคมที่เกิดจากโครงสร้างทางสังคมปิดกั้นไม่ให้วัยรุ่นเหล่านี้บรรลุจุดมุ่งหมายของสังคม โดยได้แบ่งรูปแบบการกระทำผิดหรือวัฒนธรรมรองนี้ออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

(1) วัฒนธรรมรองอาชญากรรม (Criminal subculture) ถูกพัฒนาขึ้นในสภาพสังคมที่โอกาสในการกระทำผิดกฎหมายเป็นเหตุผลในการสร้างความอยู่ดีกินดี เนื่องจากชุมชนนั้นมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1.1) มีแบบอย่างของผู้ใหญ่ในลักษณะเป็นอาชญากรที่ประสบความสำเร็จ

(1.2) เป็นการรวมกลุ่มของบุคคลหลากหลายอายุ (คนที่เด็กกว่าจะเรียนรู้วิธีการกระทำผิดและวิธีการจัดการกับตนเองเมื่อถูกจับกุมจากคนที่เป็นผู้ใหญ่กว่า)

(1.3) เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้กระทำผิดและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับทางกฎหมายในชุมชน เช่น ผู้ประกันตัว นักกฎหมาย และนักการเมือง

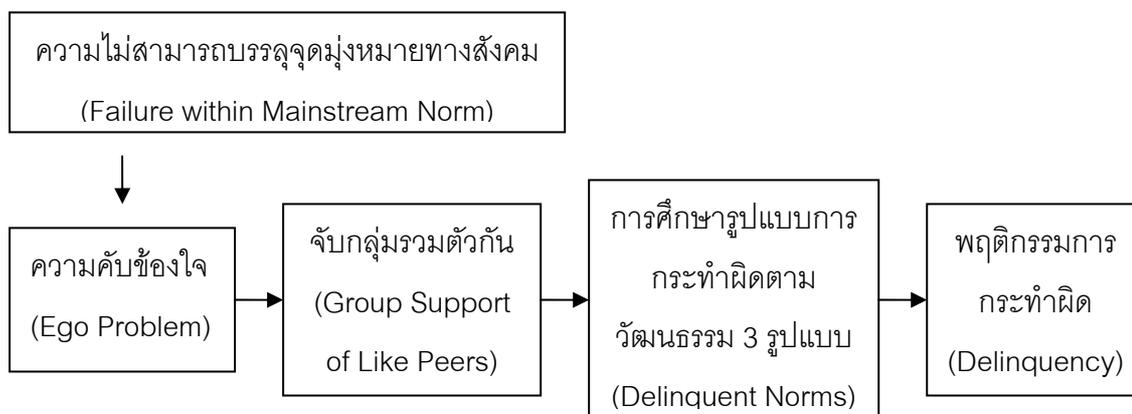
(1.4) การควบคุมเยาวชนกระทำผิดโดยอาชญากรผู้ใหญ่

(2) วัฒนธรรมความขัดแย้ง (Conflict subculture) จะแสดงออกโดยการต่อสู้ระหว่างแก๊งเด็กและเยาวชนด้วยกัน สถานภาพหรือชื่อเสียงจะได้มาจากการเป็นบุคคลแข็งแกร่ง ก้าวร้าว และมีความสามารถในการต่อสู้ เด็กและเยาวชนพวกนี้จะพบในชุมชนชั้นล่างของสังคม เยาวชนไม่สามารถเรียนรู้หรือรับการถ่ายทอดวิธีการในการหาเงินที่ผิดกฎหมาย อีกทั้งยังไม่มีตัวอย่างของผู้ใหญ่ที่ทำงานหาเงินโดยสุจริต เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนจากชุมชนนี้มีความรู้สึกที่เป็นศัตรูกับสังคมและมองผู้ใหญ่ว่าเป็นผู้อ่อนแอ พวกเขาไม่สามารถจะพัฒนาความรู้ความสามารถในการหาเงินทางสุจริตและทุจริต จึงหันไปรวมกลุ่มกันและสิ่งที่ทำให้พวกเขาได้รับการยอมรับ ก็คือ ความรุนแรงและความกล้าหาญในการต่อสู้ระหว่างแก๊งเยาวชนด้วยกัน

(3) วัฒนธรรมหลบหนี (Retreatist subculture) จะเป็นพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติดหรือสุรา สมาชิกของแก๊งเด็กและเยาวชนนี้จะไม่ยอมรับหรือเลิกล้มถือจุดมุ่งหมายของสังคมที่ต้องการสร้างสถานภาพด้วยความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พวกเขาเป็นพวกที่ล้มเหลวทั้งหมด (Double Failures) เนื่องจากไม่สามารถหาความสำเร็จได้ในโลกของคนดีหรืออาชญากร จึงหลบหนีหรือปลีกตัวออกจากสังคม ไปสร้างวัฒนธรรมใหม่

ภาพที่ 2.1

การอธิบายถึงพฤติกรรมการกระทำผิดตามทฤษฎีวัฒนธรรมรองของการกระทำผิด

(Shoemaker, 1990)

สรุปก็คือ เด็กและเยาวชนจากกลุ่มชนชั้นต่ำมีโอกาสที่จะได้รับบทบาทของการกระทำผิดด้วยการเข้าไปสู่วัฒนธรรมที่เบี่ยงเบน ซึ่งจะทำให้เขามีโอกาสกระทำผิด และถ้าพวกเขามีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จตามแนวทางที่ถูกต้องตามกฎหมาย การกระทำผิดก็จะน้อยลง

3) ทฤษฎีหลายสาเหตุ (The multiple of causality)

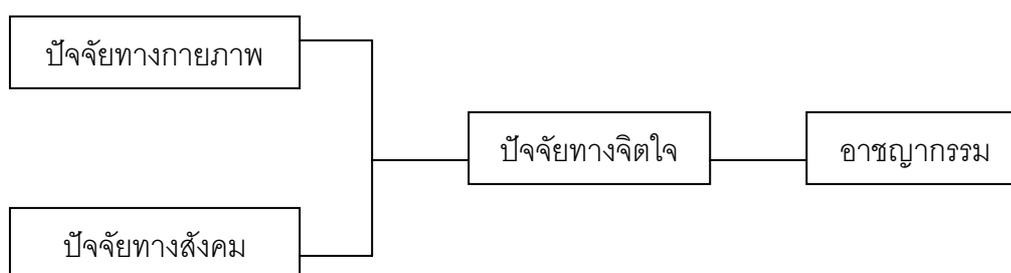
ทฤษฎีหลายสาเหตุมีหลักว่า ปัจจัยที่จะทำให้เกิดอาชญากรรมนั้นประกอบขึ้นหลายอย่าง ปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับอาชญากรรม ซึ่งได้มีแนวคิดของบุคคลสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

(1) Mannheim

นักอาชญาวิทยาชาวอังกฤษ กล่าวไว้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดอาชญากรรม คือ ปัจจัยทางกายภาพ (Physical factors) และปัจจัยทางสังคม (Social factors) จะส่งผ่านไปยังปัจจัยทางจิตใจ (Mental factors) กล่าวคือ ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมจะก่อให้เกิดอาชญากรรมก็ต่อเมื่อปัจจัยทางจิตใจเอื้ออำนวยให้เป็นไป ซึ่งก็หมายถึง มีความต้องการหรือแรงจูงใจที่จะกระทำเช่นนั้น แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าลักษณะจิตใจจะเป็นตัวแปรที่เด่นชัดเหมือนปัจจัยอื่น หากความกดดันของปัจจัยอื่นแรงมากและมีเชื้อของความต้องการทางจิตใจแม้เพียงนิดเดียวก็อาจนำไปสู่การกระทำผิดได้ อย่างไรก็ตาม ถ้าขาดความต้องการทางจิตใจแล้วอาชญากรรมก็จะไม่เกิดขึ้น อีกนัยหนึ่ง หากความต้องการทางจิตใจมีมากแม้จะไม่มีปัจจัยอื่นก็อาจนำไปสู่การเกิดอาชญากรรมขึ้นได้ และยืนยันว่าทฤษฎีนี้สอดคล้องกับทฤษฎีหลายสาเหตุในบางเรื่องและชี้ให้เห็นว่าปัจจัยกลายเป็นสาเหตุ ก็ต่อเมื่อปัจจัยนั้นจะกลายเป็นแรงจูงใจให้เกิดอาชญากรรม

ภาพที่ 2.2

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมตามแนวคิดของ Mannheim

(2) Gibbons

ได้สร้างทฤษฎีหลายสาเหตุขึ้นมา โดยแบ่งสาเหตุสำคัญไว้ 3 ประการด้วยกันคือ

(2.1) สาเหตุที่เป็นพื้นฐานของอาชญากรรม (Root causes) เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว สภาพไร้กฎหมายหรือไร้ระเบียบในสังคม ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ

(2.2) สาเหตุแทรกซ้อน (Intervening variables) ได้แก่ ประสบการณ์ภายในครอบครัว การมีสัมพันธกับคนชั่ว การยึดวัฒนธรรมรองที่มุ่งส่งเสริมการกระทำผิด

(2.3) ปัจจัยหนุน (Precipitating factors) เช่น บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลประกอบกับสถานการณ์หรือโอกาสอำนวย

(3) Weston & Welis

ได้ตั้งทฤษฎีหลายสาเหตุขึ้นมา โดยแยกปัจจัยสำคัญไว้ 3 ประการ คือ ปัจจัยความบกพร่องขององค์ประกอบของร่างกาย ซึ่งหมายรวมถึงสภาพบกพร่องของจิตใจ ปัจจัยอิทธิพลสิ่งแวดล้อม และปัจจัยสถานการณ์ในขณะนั้น ปัจจัยทั้งสามนี้รวมกันในระดับหนึ่งจะทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้นได้ และอาชญากรที่เกิดขึ้นนั้นอาจจะค่อย ๆ พัฒนาจากอาชญากรตามโอกาส เป็นอาชญากรที่พัฒนาขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง และสุดท้ายกลายเป็นอาชญากรที่กระทำผิดซ้ำซาก มีคนหลายคนประกอบอาชญากรรม เพราะมีปัจจัยเพียงอย่างเดียว แต่บางคนกระทำ ความผิดเพราะมีปัจจัยหลายปัจจัย

จากทฤษฎีหลายสาเหตุสามารถสรุปได้ว่า การกระทำผิดมีสาเหตุมาจากปัจจัยทางด้านกายภาพ และปัจจัยทางด้านสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มากกระตุ้นให้ปัจจัยทางจิตใจเป็นตัวตัดสินใจหรือแสดงพฤติกรรม ซึ่งถ้าบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพที่มั่นคง มีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ว่าจะปัจจัยทางกายภาพหรือทางสังคมจะกระตุ้นให้กระทำผิดเพียงใด ก็เป็นเกราะป้องกันการกระทำผิดได้

การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในปัจจุบันได้รับอิทธิพลมาจากแนวความคิดหรือปรัชญาในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของสำนักคิดทางอาชญาวิทยา สำนักคลาสสิก (Classical School) และสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้อง

ศึกษา (สกานต์ ตามไท และ นัทธี จิตสว่าง, 2528 อ้างถึงใน จารุวรรณ วิสาเซ็น, 2539, น. 14-16) ซึ่งมีปรัชญาดังนี้

สำนักดั้งเดิมหรือสำนักคลาสสิก (Classical School)

สำนักดั้งเดิมหรือสำนักคลาสสิกถือกำเนิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 18 เพื่อต่อต้านกับความป่าเถื่อนและความไม่แน่นอนของระบบกฎหมายและการลงโทษในสมัยนั้น โดยสำนักคิดนี้ได้เสนอแนวความคิดในการปฏิรูปกฎหมายการลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด ให้เกิดความยุติธรรม ตลอดจนเรื่องการอธิบายสาเหตุของการกระทำความผิด (สุดสงวน สุธีสร, 2546, น. 4) ผู้นำของสำนักคิดนี้ คือ Cesare Beccaria ชาวอิตาลี และ Jeremy Bentham ชาวอังกฤษ ซึ่งได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการลงโทษอย่างเที่ยงธรรมและเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย ดังที่ Beccaria กล่าวว่

บุคคลทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย ดังนั้นไม่ว่าผู้ใดกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันจะได้รับโทษเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ เพื่อให้บุคคลทุกคนได้ทราบว่ พฤติกรรมใดเป็นความผิดและบทลงโทษ ตัวยกกฎหมายจำเป็นต้องเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจนเพียงพอที่บุคคลทั่วไปจะเข้าใจได้ สำนักนี้ได้เสนอให้ใช้วิธีลงโทษเป็นเครื่องข่มขู่ยับยั้งการกระทำผิดเป็นการป้องกันอาชญากรรม โดยมีความเห็นว่ามนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผล สามารถเลือกได้ว่า การกระทำเช่นไรถูก การกระทำเช่นไรเป็นสิ่งที่ผิด มนุษย์มีพฤติกรรมเช่นใดนั้น เขาจะคำนึงถึงประโยชน์หรือผลร้ายที่เขาจะได้รับจากการกระทำของเขา ดังนั้นกฎหมายจะมีผลในการข่มขู่ยับยั้งการกระทำของบุคคลก็ต่อเมื่อกฎหมายได้ให้ผลร้ายแก่ผู้ที่กระทำความผิดมากกว่า หรือเหมาะสมกับประโยชน์ที่เขาจะได้รับ ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายจึงต้องมีความแน่นอนและรวดเร็ว และสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายได้ทุกครั้ง หรือโอกาสที่ถูกลงโทษมีมากกว่าโอกาสที่จะหลุดรอดไปได้ เพื่อทำให้เกิดความเกรงกลัวแนวความคิดนี้จึงเน้นที่การลงโทษต่อผู้กระทำผิดทุกรายด้วยวิธีที่รวดเร็วและแน่นอนเหมาะสมกับความผิด เพื่อเป็นการข่มขู่และยับยั้งการกระทำที่จะเกิดขึ้นซึ่งเท่ากับเป็นการป้องกันอาชญากรรมด้วย (Cesare Beccaria, 1918, p. 66 อ้างถึงใน สุดสงวน สุธีสร, 2546, น. 4)

สำนักปฏิฐานนิยม (Positive School)

เกิดขึ้นในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยความเจริญทางวิทยาศาสตร์ได้เข้ามามีอิทธิพลเหนือหลักเหตุผลและปรัชญาในศตวรรษที่ 18 สำนักคิดนี้มีผู้นำ คือ นักอาชญาวิทยาชาวอิตาลี 3 ท่าน คือ Cesare Lombroso, Raffaelo Garofalo และ Enrico Ferri โดยได้เสนอแนวความคิดโดยใช้หลักวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดและการบังคับใช้กฎหมายว่า กฎหมายจะต้องคำนึงถึงสาเหตุและพื้นเพดั้งเดิมของผู้กระทำผิด เพราะคนที่จะกระทำผิดได้ นั้นเกิดจากการที่เขาจะถูกกดดันและบีบคั้นจากแรงกดดันทางร่างกาย จิตใจ และสภาพสังคม เช่น เกิดจากความบกพร่องทางกรรมพันธุ์หรือกายภาพ หรือเกิดจากความยากจน หรือหมดโอกาสในสังคม เกิดจากความกดดันในจิตใจ ซึ่งทำให้เขาไม่มีโอกาสใช้เหตุผลพิจารณาถึงผลดีผลเสียก่อนที่จะกระทำผิด สำนักนี้จึงหันมาศึกษาตัวอาชญากรมากกว่าจะศึกษากฎหมาย

ปรัชญาสำนักปฏิฐานนิยมนี้ จะศึกษาตัว “อาชญากร” (Criminal) เพราะเชื่อว่า กฎหมายและรัฐเป็นสิ่งที่สมบูรณ์อยู่ในตัวแล้ว สิ่งที่เกิดก็คือตัวผู้กระทำผิด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาว่า ทำไมจึงกระทำผิด และเพราะอะไร ทั้งนี้เพื่อที่จะหาทางป้องกัน แก้ไขผู้กระทำผิด ให้กลับคืนสู่สังคมหรือปฏิบัติตามกฎหมายได้ ผลของการใช้แนวความคิดนี้ คือ มีการหันมาใช้กฎหมายในทางที่ผ่อนปรนต่อผู้กระทำผิด เน้นเป็นรายบุคคล โดยคำนึงถึงสาเหตุที่กระทำผิด เพื่อมุ่งที่จะแก้ไข ดังนั้น วิธีการลงโทษผู้กระทำผิดจึงมุ่งที่การข่มขู่ให้เข็ดหลาบ ให้ผู้ที่กระทำผิดกลับตัวอยู่ในสังคมเป็นพลเมืองดีและไม่กระทำผิดซ้ำอีก (สกานต์ ตามไท และ นัทธี จิตสว่าง, 2528 อ้างถึงใน จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 44) และจากเหตุผลที่สำนักปฏิฐานนิยมเน้นเรื่องการแก้ไขผู้กระทำผิด ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเลือกปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดตามความเหมาะสมเป็นรายบุคคล เพราะว่าอิทธิพลสำนักนี้ได้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำผิดและเป็นแรงผลักดันให้มีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนเป็นแห่งแรกในรัฐอิลลินอยล์ ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรก จากนั้นก็ได้มีการจัดตั้งศาลฯอีกหลายรัฐและเกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ ตามมา (สง่า ลีนะสมิต, 2520 อ้างถึงใน จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 44)

หากนำแนวความคิดของสำนักดั้งเดิมและสำนักปฏิฐานนิยมมาเปรียบเทียบกันแล้วจะพบว่า มีประเด็นที่ต่างกันไป 3 ประการ คือ หลักการทั่วไป แนวคิดทางกฎหมายและการควบคุมทางสังคม การลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ดังตารางเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1
การเปรียบเทียบแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิม
และสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม

อาชญาวิทยาตั้งเดิม	อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม
1. หลักการทั่วไป	
- หลักเจตจำนงเสรี (Free Will) ที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีเจตจำนงอิสระในการเลือกกระทำที่เป็นประโยชน์และหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทุกข์ทรมาน (Seek pleasure, Avoid pain) ต่อตนเอง เว้นแต่ประโยชน์ที่จะได้รับมีมากกว่าโทษ ดังนั้น มนุษย์จะต้องรับผิดชอบทางอาญาต่อการกระทำของตน เพราะว่าได้ตัดสินใจแล้วโดยอิสระเสรี - หลักสัญญาประชาคม (Social Contract) ที่ว่าสังคมได้ก่อตั้งขึ้นมาโดยวิธีการสัญญาผูกมัดร่วมกันของมนุษย์ที่มีเหตุผลและเสรีภาพ โดยเห็นพ้องกันในการสละเสรีภาพของตนส่วนหนึ่งให้แก่สังคมเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม - หลักสิทธิของรัฐ ที่รัฐจะลงโทษหรือห้ามพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งที่เป็นภัยต่อประโยชน์สุขส่วนรวม ตามสัญญาประชาคม และหลักประโยชน์อันยิ่งใหญ่ของคนจำนวนมากที่สุด	- หลักเจตจำนงกำหนด (Determinism) ซึ่งหมายความว่า พฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดโดยปัจจัยบางประการ ดังนั้น มนุษย์ประกอบอาชญากรรมก็เพราะได้ตกอยู่ในสภาพที่ถูกผลักดันให้กระทำ - หลักความรับผิดชอบของสมาชิกทุกคนในสังคมที่จะต้องละเว้นจากพฤติกรรมที่เป็นภัยอันตรายต่อสังคมและผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคมนั้น - หลักสิทธิของรัฐ ที่ว่ารัฐมีหน้าที่ป้องกันสังคมจากพฤติกรรมที่เป็นภัยอันตรายของบุคคล

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อาชญาวิทยาดั้งเดิม	อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม
- คำจำกัดความของอาชญากรรมเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด - หลักการเรื่องอาชญากรรม ที่ว่าอาชญากรรมเป็นเรื่องที่บุคคลละเมิดข้อความตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ ว่าเป็นความผิดในการนี้อาชญาวิทยาจึงไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา ชีวภาพ จิตใจ และสภาพแวดล้อมของมนุษย์ - เป้าหมายสำคัญของสำนักดั้งเดิมนี้ เป็นความพยายามในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 เพื่อการปฏิรูประบบกฎหมายและป้องกันผู้ถูกกล่าวหาจากการกระทำอันทารุณโหดร้ายป่าเถื่อนของรัฐ	- ไม่ยอมรับ คำจำกัดความของอาชญากรรมตามกฎหมาย แต่เป็นเรื่องของนักอาชญาวิทยาที่จะกำหนดขึ้นเพื่อศึกษาในสิ่งที่ตนสนใจ ดังนั้น คำจำกัดความของอาชญากรรมตามแนวความคิดของสำนักนี้ จึงมีความหลากหลายและแตกต่างกัน - หลักการเรื่องพฤติกรรมของอาชญากรที่นักอาชญาวิทยาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาหาสาเหตุต่างๆ ที่เป็นปัจจัยหรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการกระทำผิด จึงเป็นการมุ่งอธิบายพฤติกรรมนั้นโดยใช้แนวคิดของสาขาต่างๆ ได้แก่ จิตวิทยา สังคมวิทยา ฯลฯ เป้าหมายของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม เพื่อประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาตัวอาชญากรหรือพฤติกรรมของผู้กระทำ ความผิดและปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเป็นความพยายามในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19-20

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อาชญาวิทยาดั้งเดิม	อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม
- หลักการป้องกันสิทธิบุคคล มนุษย์จะไม่ถูกลงโทษโดยปราศจากกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด และรัฐจะต้องพิสูจน์ โดยปราศจากข้อสงสัยว่าบุคคลนั้นได้กระทำผิดจริง กล่าวโดยสรุป คือ สิทธิบุคคลตามแนวความคิดนี้ถือเป็นสิ่งสูงสุด	- หลักการป้องกันทางสังคม การป้องกันสังคมให้รอดพ้นจากอันตรายถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งกว่าการป้องกันสิทธิเสรีภาพของบุคคล

2. แนวคิดทางกฎหมายและการควบคุมสังคม

- หลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญามนุษย์ทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดว่าจะมีสถานภาพ ชนชั้น หรือลักษณะพิเศษอย่างไร ดังนั้น การใช้ดุลยพินิจจึงเป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำเช่นผู้พิพากษาจะถือว่าเป็นเครื่องมือของกฎหมายเท่านั้น - หลักการทำให้เป็นอาชญากรรมน้อยที่สุด ซึ่งหมายความว่าควรหลีกเลี่ยงกฎหมายหรือการควบคุมสังคมที่ไม่จำเป็น กฎหมายควรมีจำนวนน้อยที่สุด - หลักความเป็นธรรมของกระบวนการพิจารณาคดีคือ การกล่าวหาหรือฟ้องร้องดำเนินคดีจะต้องกระทำโดยเปิดเผย ไม่ปกปิดอำพราง ต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว แน่นอนว่าผู้นั้นกระทำผิดจริง ต้องไม่มีการทรมาน หนักร้าย ป่าเถื่อน สิทธิต่าง ๆ ของผู้ถูกกล่าวหาจะต้องได้รับการคุ้มครอง	- หลักความเป็นธรรมตามความเหมาะสมของคดี ในการนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องพิจารณาถึงสาเหตุและสภาพแวดล้อมแห่งคดีเป็นลักษณะเฉพาะราย ดังนั้นการใช้ดุลยพินิจจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ - หลักการขยายขอบเขตของการควบคุมสังคม เพื่อวัตถุประสงค์หลัก คือ การป้องกันสังคมจากภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นได้จากการกระทำของบุคคล - หลักความเหมาะสมของกระบวนการพิจารณาคดีในบางคดี เช่น คดีเด็กและเยาวชน ซึ่งการพิจารณาจะกระทำในลักษณะเปิดเผยต่อสาธารณชนไม่ได้ เพราะจะกลายเป็นการประจานผู้กระทำผิดอันจะนำไปสู่ผลเสียมากกว่าผลดี

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อาชญาวิทยาดั้งเดิม	อาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม
3. หลักการเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด (Treatment)	
- วัตถุประสงค์ของการลงโทษ เพื่อเป็นการช่มขวัญตัวผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีก และช่มขวัญประชาชนทั่วไปไม่ให้กระทำการในลักษณะเช่นเดียวกัน - ความสัมพันธ์ระหว่างการลงโทษ การลงโทษต้องได้สัดส่วนกับภัยอันตรายของการกระทำนั้นที่ก่อให้เกิดแก่สังคม นั่นคือการลงโทษจะต้องมีความรุนแรงที่ได้สัดส่วนและเท่าที่จำเป็นและเกินกว่าประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำผิดเพียงเล็กน้อย - ผู้ถูกลงโทษ คือตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้น จะไม่เกี่ยวข้องกับพ่อแม่ ญาติพี่น้อง และครอบครัวของเขาแต่อย่างใด	- วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดโดยการแก้ไขที่สาเหตุต่าง ๆ ซึ่งการรักษานี้จะนำไปสู่ผลอันสูงสุด คือ การป้องกันสังคมจากการประกอบอาชญากรรมของบุคคลนั้น - ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดกับการบำบัดรักษา การบำบัดรักษาจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเฉพาะราย เปรียบเสมือนแพทย์ผู้รักษาผู้ป่วยที่จะต้องวินิจฉัยโรคของแต่ละคนเป็นราย ๆ ไป นั่นคือการบำบัดรักษาจะต้องได้สัดส่วนโรค ไม่ใช่การได้สัดส่วนกับอาชญากรรม - การบำบัดรักษาอาจจะต้องเกี่ยวข้องกับบิดามารดา ญาติพี่น้อง ครอบครัว ครู โรงเรียน และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ของผู้กระทำความผิด

ที่มา: S.T. Reid "Crime and Criminology" pp. 94-96 อ้างถึงใน จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 46-49.

สำหรับประเทศไทย ได้นำเอาแนวคิดของทั้งสองสำนักมาประยุกต์ในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยได้ริเริ่มให้มีการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2495 ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ต่อมามีความเห็นว่าเด็กและเยาวชนและครอบครัวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมักเกี่ยวข้องกับสภาพครอบครัว จึงขยายอำนาจ

ศาลเด็กฯ ให้มีอำนาจพิจารณาถึงคดีครอบครัว และเปลี่ยนชื่อศาลเด็กฯ เดิม มาเป็น ศาลเยาวชน และครอบครัว ตามพระราชบัญญัติบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาความคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งแนวทางปฏิบัติต่อดังกล่าวและเยาวชนทั้งในต่างประเทศและของไทยนั้น ได้มีการปฏิบัติที่แตกต่างจากการปฏิบัติคดีที่เป็นผู้ใหญ่ คือ มีการแยกกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนออกจากคดีของผู้ใหญ่อย่างเด็ดขาด โดยมีวัตถุประสงค์ในการสงเคราะห์ เยียวยา บำบัด แก้ไขฟื้นฟูมากกว่าการลงโทษ ซึ่งมีกระบวนการฝึกอบรมเป็นอบรมเป็นสำคัญให้เด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคม

การฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ความหมายของการฝึกอบรม (อมร รักษาสิทธิ์ และ ไสรัจ สุจริตกุล, 2505 อ้างถึงใน จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 55-56)

การฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะอย่างของบุคคล เพื่อพัฒนาปรับปรุง และเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ ทักษะหรือความชำนาญ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) อันเหมาะสม จนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและทัศนคติ เพื่อความเจริญก้าวหน้าในการเรียนและหน้าที่การงาน (เครือวัลย์ ลิ้มอภิชาติ, 2531, น. 1 อ้างถึงใน จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 55)

การฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมหรือความพยายามที่จะจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและหน่วยงาน เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการทำงานและการศึกษา

การฝึกอบรม หมายถึง กรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งเพื่อความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น (กรกนก วงศ์พันธุ์เศรษฐ์, 2535, น. 31)

การฝึกอบรม หมายถึง การให้ความรู้ ความเข้าใจ การสร้างทักษะทำให้เกิดความรู้ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทัศนคติไปในทางที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า (พนาลี ทองประเสริฐ, 2535, น. 22)

การฝึกอบรม หมายถึง การฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะความชำนาญ และทัศนคติ ด้วยใช้วิธีการอบรมในสถานฝึกอบรมโดยการพิจารณาของกระบวนการยุติธรรม คาดหวังว่า ผู้ที่เข้ารับการฝึกและอบรม

จะสามารถนำความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่ได้รับการพัฒนาไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพในการงานและหน้าที่ของตน สามารถแก้ไขปัญหาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่หลงผิด พัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ดียิ่งขึ้นสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน (อาชัญญา รัตนอุบล, 2540, น. 8)

องค์ประกอบในการฝึกอบรม

ในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ผู้กระทำผิด ในการศึกษาี้ หมายถึง เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบแรกที่มีความสำคัญ เจ้าหน้าที่หรือบุคคลผู้ที่จะทำการแก้ไขฟื้นฟูจำเป็นต้องรู้จักเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นอย่างดีว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนั้นเป็นคนประเภทใด กระทำผิดเพราะสาเหตุใด และจะดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูได้หรือไม่ จะใช้วิธีการใดในการแก้ไขฟื้นฟู

2. เจ้าหน้าที่ผู้แก้ไข หมายถึง นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พนักงานพินิจ พอบ้าน หรือเจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่น ๆ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ โดยทั่วไปเจ้าหน้าที่เหล่านี้ได้ผ่านการกลั่นกรองให้มีความรู้ ความเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนั้น จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ขั้นพื้นฐาน อาทิ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา รวมทั้งต้องมีความพอใจ (ฉันท์ชะ) ในการทำงาน อันจะทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความเพียรพยายาม เอาใจใส่ในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นพลเมืองที่ดี

3. สถานที่แก้ไข สำหรับการศึกษาี้ หมายถึง ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรม มีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษาวิชาสามัญ การศึกษาวิชาชีพ การฝึกอบรมทางจิตใจ และการนันทนาการ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้มีความเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละราย รวมถึงระยะเวลาที่ศาลสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย

4. วิธีการแก้ไข วิธีการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องทราบสาเหตุของการกระทำผิด และแก้ไขฟื้นฟูที่สาเหตุนั้น โดยสาเหตุของการกระทำผิดนั้นอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นจากตัวของเด็กและเยาวชน แต่การที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดนั้นอาจมีสาเหตุมาจากสภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น วิธีการแก้ไขฟื้นฟูที่ดำเนินการกับตัวเด็กและเยาวชนแล้วยังจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูสภาพทางสังคมและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอีกด้วย

การมีส่วนร่วมของครอบครัว

ความหมายของคำว่า ครอบครัว

ครอบครัว หมายถึง บุคคลที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ตามปกติย่อมมีความเป็นอยู่ร่วมกัน มีความทุกข์สุขร่วมกัน และอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ครอบครัวจะต้องมีจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน โดยทั่ว ๆ ไป ครอบครัวจะประกอบด้วย บิดา มารดา บุตร ซึ่งถือเป็นแกนของครอบครัว แต่อาจจะกินความไปถึงบุคคลผู้อยู่ร่วมจะโดยฐานะใดก็ตาม เช่น ญาติ คนรับใช้ หรือคนอาศัยในบ้าน เป็นต้น

ครอบครัวในโลกนี้ อาจแบ่งได้จากครอบครัวเดี่ยวไปจนถึงครอบครัวขยาย จากครอบครัวโบราณไปจนถึงครอบครัวสมัยใหม่ แต่ครอบครัวทุกรูปแบบพัฒนาความสัมพันธ์พื้นฐาน 4 ประการเหมือนกัน คือ

1. ในทุกครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างมารดากับบุตรจะพัฒนาอย่างแน่นแฟ้นเมื่อเยาว์วัย
2. ครอบครัวส่วนมากมักมีชายเป็นหัวหน้าครอบครัว และครอบครัวแบบัวเดียวเมียเดียว (Monogamy) เป็นครอบครัวที่ได้รับการยอมรับมาก เพราะมีภาระจากครอบครัวน้อยกว่าชนิดอื่น
3. ทุกชนิดของครอบครัวมีหน้าที่หลัก 4 ประการ ที่แบ่งกันทำระหว่างสมาชิก คือ สร้างสรรค์ (Procreation) บุคลิก (Orientation) แบ่งปันหน้าที่ (Division of labor) และมอบหมายบทบาทฐานะ (Status giving)

4. ในทุกระบบครอบครัว การพัฒนาครอบครัวมีขั้นตอนและเป็นระบบ

หน้าที่ของครอบครัว

ครอบครัว เป็นสถาบันสังคมแห่งแรกในชีวิตของมนุษย์ที่ต้องพร้อมจะให้ความรักความอบอุ่นกับสมาชิกใหม่ที่เกิดขึ้นในครอบครัว เพื่อเป็นรากฐานให้พัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต่อไป เช่นเดียวกับกับหน้าที่ของครอบครัวสมัยใหม่ ซึ่งมีหน้าที่สำคัญที่สุดของครอบครัวดังต่อไปนี้

- 1) หน้าที่ด้านเศรษฐกิจ ในสมัยโบราณ ครอบครัวเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภค ผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว ผู้หญิงอยู่ดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน แต่ในยุคปัจจุบันการผลิตต่าง ๆ ถูกตัวแทนนอกครอบครัวรับไปทำแทนทั้งสิ้น นอกจากนี้ ยังมีเครื่องมือเครื่องใช้ในการทุ่นแรง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้หญิงต้องออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น ผู้ชายและผู้หญิง

จึงต้องช่วยกันตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้นกว่าในอดีต การใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในลักษณะหุ้นส่วนชีวิตที่ต้องรับผิดชอบในเศรษฐกิจของครอบครัวมากขึ้น

2) หน้าที่ในการให้การศึกษา ในสมัยก่อนมารดาสอนเรื่องการบ้านการเรือนให้บุตร แต่ทุกวันนี้เด็กและเยาวชนจะใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียนหรือเพื่อการเรียนมากกว่าอยู่บ้าน แต่ทุกคนก็มุ่งจะเรียนให้ได้ปริญญาสูงสุดเท่าที่จะเรียนได้ แม้แต่ผู้ใหญ่ก็เข้าชั้นเรียนได้ในตอนค่ำ หรือในโรงเรียนเคลื่อนที่ แต่ถึงอย่างไรครอบครัวก็ยังเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมที่จะถ่ายทอดขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม และกิจกรรมที่จะสามารถเรียนรู้ได้จากบ้านเท่านั้น ซึ่งเด็กและเยาวชนจะเรียนรู้จากที่อื่นไม่ได้

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการเลี้ยงดูมาในครอบครัวที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน จะต่างจากเด็กและเยาวชนที่มาจากบ้านที่ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างทำ การปฏิบัติและการดำเนินชีวิตในครอบครัวเป็นตัวแทนในการเรียนที่เข้มแข็งกว่าการเรียนจากหนังสือที่โรงเรียน ซึ่งได้แก่ การฝึกวินัย การลงโทษ การแสดงความเข้าใจ การให้กำลังใจ การให้คำสรรเสริญ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนอยู่ในความควบคุมของบิดามารดา และครอบครัวก็จะเป็นผู้ชี้แนะว่าเมื่อเด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นแล้วจะเป็นอย่างไร และจะเป็นสมาชิกเช่นใดของสังคมต่อไป

3) หน้าที่ในการปกป้องสวัสดิภาพ ครอบครัวต้องปกป้องสวัสดิภาพของสมาชิก โดยอาจอาศัยหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สาธารณสุข ประกันชีวิต เป็นต้น บางอย่างไม่เป็นการช่วยปกป้องเด็กและเยาวชนเพียงเท่านั้น แต่ยังช่วยครอบครัวให้มีความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัยมากขึ้นในการดูแลบุตร

4) หน้าที่ในการสนทนาการ สนทนาการเป็นส่วนสำคัญของชีวิตครอบครัวในปัจจุบัน เช่น ดูโทรทัศน์ร่วมกัน ใช้เวลาสนทนาร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น

5) หน้าที่ทางศาสนา ความเชื่อพื้นฐานต่าง ๆ เด็กและเยาวชนมักจะได้รับจากครอบครัว ครอบครัวควรช่วยให้เขามีปรัชญาชีวิต มีศีลธรรมอย่างแท้จริงที่ได้รับมาจากครอบครัว

6) หน้าที่ในการให้ความรัก ในวัยเด็กและเยาวชน การอุ้มชูแสดงความรัก จะทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกอบอุ่นมั่นคงปลอดภัย ซึ่งจะช่วยให้เขาปรับตัวให้เข้ากับโลกภายนอกได้ การดูแลด้วยความรักและการให้กำลังใจอย่างต่อเนื่องจากครอบครัวช่วยให้เด็กและเยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพสมบูรณ์ เติบโตเป็นคนมีความสุข และมีความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาพฤติกรรมเป็นเพราะถูกละเลย ไม่ได้ได้รับความรัก ซึ่งเป็นโทษแก่เด็กและเยาวชน ทำให้ไม่รู้สึกอบอุ่น เกิดความอิจฉาริษยา ความโกรธ ปัจจุบันบิดามารดาตระหนักถึงความสำคัญ

ของความรักของบิดามารดาต่อบุตร เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้พัฒนาการเด็กและเยาวชนก้าวหน้าขึ้น

7) หน้าที่ทางชีววิทยาของครอบครัว ครอบครัวมีหน้าที่ทำให้เกิดบุตร เด็กที่เกิดมาอย่างไม่ถูกกฎหมายหรือเกิดมาในครอบครัวที่บิดามารดาไม่ต้องการ จะกลายเป็นปัญหาและภาระของสังคม ดังนั้น ทุกชีวิตที่เกิดมาต้องมีสิทธิที่จะได้รับความรักและเอาใจใส่ เพื่อให้สามารถที่จะดูแลเด็กได้อย่างมีคุณภาพ

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายและมีความแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายนั้น ๆ แต่วัตถุประสงค์โดยรวมของการมีส่วนร่วมนั้น คือ การให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการแรกจนถึงสุดท้าย ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติการร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล (สมบุญรณ์ โอฟารกิจเจริญ, 2547, น. 10)

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

Masda (1982) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้ (สวภัทร ปุยพันธ์, 2542, น. 27 อ้างถึงใน สมบุญรณ์ โอฟารกิจเจริญ, 2547, น. 12)

1) การมีส่วนร่วมแบบแข็งขัน (Active) หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการริเริ่มและติดตามกระบวนการกำหนดความต้องการและแผน โดยเข้าร่วมในกิจกรรมการดำเนินงานและสนใจในผลของการพัฒนานั้น

2) การมีส่วนร่วมแบบไม่แข็งขัน (Passive) หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยการไม่คำนึงถึงความสำคัญของการกำหนดแผนและนโยบาย และไม่สนใจผลกระทบของกิจกรรม ซึ่งจะตรงกันข้ามกับการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน

3) การมีส่วนร่วมแบบเฉื่อยชา (Inert) หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมโดยการชักจูง จำยอม หรือถูกบังคับ โดยสภาพแวดล้อม บุคคล หรือธรรมชาติ การมีส่วนร่วมแบบนี้จะแปรเปลี่ยนตามสภาพแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไปด้วย

นอกจากนั้น รูปแบบของการมีส่วนร่วมยังสามารถจำแนกตามลักษณะการมีส่วนร่วมได้ ดังนี้ (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2537, น. 179 อ้างถึงใน สมบุญรณ์ โอฟารกิจเจริญ, 2547, น. 13)

1) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรหรือผู้แทนของประชาชน (Inclusive Organization)

2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไหร่ก็ได้ตลอดเวลา

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

Williams Leader (1976) ได้ระบุถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้ (สวภัทร ปุยพันธ์, 2543, น. 29-30 อ้างถึงใน สมบูรณ์ โอฟาร์กิจเจริญ, 2547, น. 14)

- 1) การปฏิบัติตนให้คล้ายตามความเชื่อพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคล ดูเหมือนจะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง
- 2) มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง
- 3) เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริม ปกป้อง และรักษาเป้าหมายของตนเอง
- 4) ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มบุคคล บางครั้งมีรากฐานจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
- 5) ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติแบบที่ตนคาดหวังว่าจะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน
- 6) การมองแต่ตัวเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะกระทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตัวเองจะต้องกระทำเช่นนั้น
- 7) การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ
- 8) นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะกระทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรามีนิสัยชอบกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ
- 9) โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาสซึ่งโครงสร้างของสังคมเอื้ออำนวยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำเช่นนั้น เท่าที่พวกเขาได้รับรู้มา
- 10) ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น

11) การสนับสนุน บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขาู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุนที่ดีพอให้กระทำเช่นนั้น

การฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในต่างประเทศและประเทศไทย

ประเทศญี่ปุ่น (สุดจิต เจนนพกาญจน์, 2538, น. 11-23)

ประวัติความเป็นมา

รูปแบบการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในประเทศญี่ปุ่นนั้นอาศัยสถานฝึกและอบรมทั้งหมด 54 แห่งทั่วประเทศ จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายสถานฝึกและอบรมเยาวชน เป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะรับเยาวชนอายุ 14-19 ปี ผู้ซึ่งกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดได้มีการแยกประเภทหรือคัดเลือก เช่น มีการทดสอบสติปัญญา ลักษณะนิสัย ฯลฯ ของเด็กแต่ละคนถึงความถนัด ความสามารถให้เหมาะสมในการส่งตัวเข้ารับการฝึกอบรม และมีการส่งเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมในอดีต ค.ศ. 1922 สถานฝึกและอบรมจะรับเด็กอายุ 14-19 ปี เข้ารับการฝึกอบรม แต่ในปี ค.ศ. 1951 กฎหมายได้แก้ไขให้เด็กอายุต่ำกว่า 18-20 ปี และเมื่อ ค.ศ. 1977 กระทรวงยุติธรรมได้แก้ปรับปรุงจุดสำคัญดังนี้ (สุดจิต เจนนพกาญจน์ อ้างถึงใน จารุวรรณรีธาเช็น, 2539, น. 27-35)

ประเภทของสถานฝึกและอบรม

สถานฝึกและอบรมเยาวชนแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ตามลักษณะของเยาวชนที่รับตัวไว้ฝึกอบรม ดังต่อไปนี้ (UNITED NATION, 1993, p. 41 อ้างถึงใน จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 72)

- 1) สถานฝึกและอบรมขั้นต้น (Primary Juvenile Training School) เป็นสถานฝึกที่รับเยาวชนอายุ 14 ปี หรือมากกว่าแต่ไม่เกิน 16 ปี ผู้ซึ่งไม่มีข้อบกพร่องทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- 2) สถานฝึกและอบรมขั้นกลาง (Middle Juvenile Training School) เป็นสถานฝึกที่รับเยาวชนอายุ 16 ปี หรือมากกว่าแต่ไม่เกิน 20 ปี ผู้ซึ่งไม่มีข้อบกพร่อง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- 3) สถานฝึกอบรมแบบพิเศษ (Special Juvenile Training School) เป็นสถานฝึกอบรมเยาวชนอายุประมาณ 16 ปี หรือมากกว่าแต่ไม่เกิน 23 ปี ผู้ซึ่งไม่มีข้อบกพร่อง ทั้งทางร่างกายและจิตใจแต่มีแนวโน้มไปในทางประกอบอาชญากรรมขึ้นอีก

4) สถานฝึกและอบรมทางการแพทย์ (Medical Juvenile Training School) เป็นสถานฝึกอบรมที่รับเยาวชนอายุ 14 ปี หรือมากกว่าแต่ไม่เกิน 26 ปี ผู้ซึ่งไม่มีข้อบกพร่อง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

กระบวนการฝึกอบรมเด็กและเยาวชน

ตามที่มีการรวบรวมข้อเท็จจริงและการทดสอบเกี่ยวกับเยาวชน เจ้าหน้าที่จะกำหนดเป้าหมายในการบำบัดแก้ไขเยาวชนเป็นรายบุคคล เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของเยาวชน มีการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชน เพื่อจะช่วยให้เด็กและเยาวชนได้รับการบำบัดแก้ไขได้เหมาะสมมากที่สุดโดยพิจารณาถึงลักษณะและบุคลิกของเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญ

การรับตัว (Admission) เมื่อเด็กและเยาวชนที่ศาลฯ ส่งมาสถานฝึกและอบรมฯ จะเริ่มงานควบคุมตัวเยาวชนไว้ในฐานะผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งเป็นกระบวนการรับตัวตามกฎหมาย

1. กระบวนการต่าง ๆ จะเริ่มต้นที่ภายหลังจากรับตัวเยาวชน
2. กรรมวิธีการรับตัวจะต้องทำให้เยาวชนประทับใจในสถานฝึกและอบรม
3. การบำบัดแก้ไขขั้นต้น การรับตัวเยาวชนที่เข้ามาใหม่ จะให้อยู่หอพักแบบขังเดี่ยวห้องจะถูกล็อกไว้เพื่อให้มีโอกาสในการพบปะติดต่อกับเยาวชนอื่นน้อยที่สุดและในขณะเดียวกันจะศึกษารวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพ สุขภาพกาย หรือจิตใจ ภูมิหลังทางครอบครัว ประวัติส่วนตัว ภูมิหลังการศึกษา ฯลฯ ประมาณ 14 วัน หลังจากนั้น สถานฝึกและอบรมต้องวางแผนช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมต่อไป คือ

- การทำให้เยาวชนรู้สึกผ่อนคลาย
- การทำให้เยาวชนได้รวบรวมความคิด
- การทำให้เยาวชนได้เตรียมตัวในการดำเนินชีวิตอยู่ในสถานฝึกอบรม
- แผนการบำบัดแก้ไข (Treatment Programs)

ระยะเวลาในการฝึกและอบรม

1. แผนการบำบัดแก้ไขระยะสั้น สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งไม่มีความก้าวหน้า จะต้องให้มีการใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูและฝึกอบรมอย่างเข้มข้น แบ่งระยะสั้นออกเป็น 3 แผนย่อยดังนี้

- (1) แผนการระยะสั้นทั่วไป (General Short – Term Program) สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งมีความจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องซึ่งแผนการนี้ได้แบ่งย่อยออกเป็น 3 หลักสูตร ได้แก่

- หลักสูตรการศึกษาวิชาสามัญ
- หลักสูตรการแนะนำทางด้านวิชาชีพ
- หลักสูตรการแนะนำเกี่ยวกับอาชีพโดยระยะเวลาของแต่ละหลักสูตร เข้า

รับฝึกอบรม 4-5 เดือน หรือถึง 6 เดือนเป็นอย่างสูง

(2) แผนการระยะสั้นพิเศษสำหรับเยาวชนผู้กระทำผิดที่มีความเหมาะสมกับแผนการบำบัดแก้ไขในสถานฝึกและอบรมแบบเปิด ระยะเวลาของแผนการนี้โดยทั่วไป จะใช้เวลา 2-3 เดือนจนถึง 4 เดือนเป็นอย่างสูง

(3) แผนการระยะสั้นพิเศษสำหรับเยาวชนซึ่งมีความเหมาะสมกับแผนการบำบัดแก้ไขแบบเปิดโดยการส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาทางด้านวิชาชีพ และวิชาสามัญภายนอกสถานฝึกและอบรมโดยใช้หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน

2. แผนการบำบัดแก้ไขระยะยาว จัดไว้สำหรับเยาวชนซึ่งมีแนวโน้มไม่ก้าวหน้าในการขจัดเกลื่อนในระยะเวลาสั้น แผนการนี้จะดำเนินการติดต่อกันไปโดยหลักการแล้วไม่เกิน 2 ปี

วัตถุประสงค์หลักสูตรการบำบัดแก้ไข (Treatment Courses)

หลักสูตรที่ใช้ในการบำบัดแก้ไขในสถานฝึกและอบรมเยาวชน คือ เป็นการแก้ไขพฤติกรรมต่อต้านสังคมหรือไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเจริญเติบโต ความเป็นอยู่ วิชาความรู้และทักษะ ฯลฯ ของเยาวชนในทางที่ดี ให้สามารถดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้องและเคารพกฎหมายภายหลังได้รับการปลดปล่อย และหลักสูตรการฝึกอบรมที่แตกต่างกันดังกล่าวมาจึงจำเป็นต้องมีภายใต้แผนการบำบัดแก้ไขระยะสั้น และหลักสูตรภายใต้แผนการบำบัดแก้ไขระยะยาว ขณะเดียวกันระยะเวลาของแต่ละหลักสูตรจะไม่กำหนดแน่นอนตายตัวแต่จะมีเปลี่ยนแปลงไปตามความจำเป็นและสภาพปัญหาของเยาวชนแต่ละบุคคล โดยมีหลักสูตรในการบำบัดแก้ไขและพัฒนาดังต่อไปนี้ (จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 74-76)

(1) หลักสูตรการแนะแนวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต (G)

หลักสูตรการแนะแนวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตจัดเป็นการฝึกอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานทางสังคม เพื่อให้เยาวชนมีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิตในสังคม ให้เยาวชนได้รู้จักปรับปรุงความคิดเห็นทัศนคติเกี่ยวกับวิถีชีวิตในสังคมโดยวิธีการของกลุ่มกิจกรรม การให้คำแนะนำปรึกษา การบรรยาย และจิตบำบัดในหลักสูตรนี้แบ่งเป็น 3 หลักสูตรย่อยได้แก่ G1, G2, และ G3

G1 เป็นหลักสูตรที่ให้การบำบัดแก้ไขสำหรับเยาวชน ผู้ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการบำบัดโดยการแนะแนวเป็นรายบุคคล เนื่องจากมีบุคลิกภาพแปรปรวนอย่างมากหรือมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมอย่างมาก

G2 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งไม่สามารถควบคุมตนเองได้เพราะว่าสติปัญญาอยู่ในระดับต่ำหรือยังไม่มีวุฒิภาวะ

G3 สำหรับเยาวชนผู้ที่ไม่ต้องเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตร G1 และ G2

(2) หลักสูตรการฝึกวิชาชีพ (V)

หลักสูตรนี้จัดเป็นแนวทางการฝึกอบรมด้านวิชาชีพชั้นสูง ตามที่ได้กำหนดไว้ในหมายเหตุการฝึกวิชาชีพ กฎหมายผู้ชำนาญการด้านงานไฟฟ้า และกฎหมายอื่น ๆ เยาวชนจะได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้เรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ทางด้านวิชาชีพเป็นอย่างดี

(3) หลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (E)

หลักสูตรนี้เป็นการจัดหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งยังไม่จบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ และสำหรับเยาวชนศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่านั้น ซึ่งการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสถานฝึกและอบรมหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 หลักสูตรย่อย ได้แก่ E1 และ E2

E1 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งจำเป็นต้องเรียนวิชาพื้นฐานทางการศึกษาภาคบังคับ

E2 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งจำเป็นต้องเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

(4) หลักสูตรการศึกษาพิเศษ (H)

หลักสูตรนี้จัดไว้เพื่อให้การบำบัดเป็นพิเศษแก่เยาวชนปัญญาอ่อนหรือยังไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ หลักสูตรนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 หลักสูตรย่อย ได้แก่ H1 และ H2

H1 สำหรับเยาวชนปัญญาอ่อนหรือเยาวชนที่มีความจำเป็นต้องได้รับการบำบัดแก้ไขเช่นเดียวกับเยาวชนปัญญาอ่อน

H2 สำหรับเยาวชนซึ่งจำเป็นต้องได้รับการบำบัดในหลักสูตรการศึกษาพิเศษเพื่อบำบัดแก้ไขเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นเนื่องจากไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้

(5) หลักสูตรการดูแลรักษาทางการแพทย์ (P.M.)

หลักสูตรนี้ได้จัดเตรียมไว้สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งเจ็บป่วยทางกายหรือทางจิต หรือพิการ ซึ่งได้เตรียมการดูแลรักษาทางการแพทย์อย่างใกล้ชิดโดยได้แบ่งหลักสูตรออกเป็น 4 หลักสูตรย่อย ดังนี้ P1, P2 M1 และ M2

P1 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งเจ็บป่วยทางด้านกายหรือตั้งครรรภ์

P2 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งพิการทางด้านร่างกายหรือจำเป็นต้องได้รับการบำบัดแก้ไขเป็นพิเศษรวมทั้งเยาวชนผู้ซึ่งตาบอด หูหนวกและเป็นใบ้

M1 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งวิกลจริตหรือผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีแนวโน้มที่จะมีอาการวิกลจริต

M2 สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งป่วยเป็นโรคจิตหรือได้รับการวินิจฉัยว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นโรคจิต

(5) หลักสูตรการศึกษาศาสนาสามัญ (S1)

หลักสูตรนี้ได้จัดเนื้อหาของหลักสูตรเช่นเดียวกับหลักสูตรการศึกษาศาสนาสามัญ (E) สำหรับเยาวชนในแผนการบำบัดแก้ไขระยะสั้นโดยทั่วไป

(6) หลักสูตรการแนะนำทางด้านวิชาชีพ (S2)

หลักสูตรนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะกระตุ้นให้มีการปรับปรุง ความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการจ้างแรงงานภายหลังปล่อยพร้อมทั้งได้เตรียมการแนะนำทางด้านวิชาชีพ ซึ่งจะประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการฝึกอบรม เช่น การแนะนำการดำเนินชีวิต กิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เป็นต้น

(9) หลักสูตรการแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ (S3)

หลักสูตรนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือเกี่ยวกับการวางแผนการทำงาน ภายหลังปล่อย สำหรับเยาวชน โดยการจัดให้มีการแนะนำ การประสานกับกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านอื่น ๆ เช่น การแนะนำการดำเนินชีวิต และกิจกรรมเสริมพิเศษต่าง ๆ ฯลฯ

(10) กิจกรรมหรือโครงการเสริมอื่น ๆ

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินโดยสถานฝึกและอบรม กิจกรรมและโครงการในการบำบัดแก้ไขเยาวชนอื่น ๆ ได้แก่ จัดทัศนศึกษา การกลับไปเยี่ยมบ้าน ญาติเยี่ยม การโทรศัพท์ติดต่อญาติ การค้างคืนภายนอกสถานฝึกและอบรมเยาวชน กิจกรรมกลุ่มสไมเซอร์ กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมหรือศาสนา กีฬา และสันทนาการต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดเป็นปกติ

ระบบการเลื่อนชั้น

สถานฝึกและอบรมได้จัดแบ่งชั้นของการบำบัดแก้ไขออกเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ชั้นที่ 2 ชั้นที่ 3 ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 จะแบ่งย่อยเป็น 2 ชั้นคือ ชั้นสูงกว่า และชั้นต่ำกว่า

เด็กและเยาวชนที่เข้ามาใหม่จะถูกกำหนดให้อยู่ในชั้นย่อย คือ ชั้นต่ำกว่าของชั้น 2 เป็นอันดับแรกและจะได้เลื่อนเป็นชั้น ๆ ไปจนถึงชั้นสูงสุด แต่เด็กและเยาวชนบางรายอาจจะได้รับการยกเว้น ในกรณีที่มีความก้าวหน้าดีอาจจะได้รับการเลื่อนชั้นในเวลาเดียว 2 ชั้น ในทางกลับกัน เยาวชนที่มีรายงานที่ไม่ดีเป็นพิเศษอาจได้รับการลดชั้น 1 ชั้น ในกรณีพิเศษอาจจะได้รับการลดชั้นเดียว 3 ชั้น หรือมากกว่าการเลื่อนชั้นหรือการลดชั้นเป็นการให้คุณและให้โทษแก่เยาวชนด้านความประพฤติในขณะที่เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งจะนำมาพิจารณา

การปลดปล่อยเยาวชน

เมื่อเยาวชนเลื่อนชั้นอยู่ในชั้นสูงสุดและการพิจารณาว่าเยาวชนมีความเหมาะสมจะได้รับการปลดปล่อยไม่มีเงื่อนไข หรือวิธีการการคุมประพฤติภายหลังปล่อย หัวหน้าสถานฝึกและอบรม เป็นผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาอย่างรอบคอบพร้อมกับคณะกรรมการบำบัดแก้ไขอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในสถานฝึกและอบรม และได้ทำรายงานเกี่ยวกับการคุมประพฤติภายหลังปล่อยอย่างรอบคอบและเสนอไปยังคณะกรรมการคุมประพฤติภายหลังปล่อยส่วนภูมิภาค โดยหัวหน้าสถานฝึกและอบรมพิจารณาและเห็นว่าเยาวชนบรรลุเป้าหมายในการบำบัดแก้ไขแล้วคณะกรรมการคุมประพฤติภายหลังปล่อย คณะกรรมการจะจัดส่งสมาชิกคนใดคนหนึ่งไปสัมภาษณ์เยาวชนในสถานฝึกและอบรมและพิจารณาตัดสิน ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับการพิจารณาตัดสินของคณะกรรมการ ประกอบกับผลของการปรับสภาพแวดล้อมว่า สมควรจะอนุมัติให้เยาวชนได้รับการปลดปล่อยโดยการคุมประพฤติหรือไม่ ถ้าเยาวชนมีอายุ 20 ปี ก็จะได้รับปลดปล่อย ถ้าเยาวชนมีแนวโน้มที่จะต่อต้านสังคมและยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองไปในทางที่ดีขึ้นก็ควบคุมตัวเยาวชนไว้ในสถานฝึกและอบรม อาจจะต้องขยายระยะเวลาออกไปอีก ซึ่งการขยายระยะเวลาออกไปได้สูงสุดเมื่อเยาวชนอายุ 23 ปี หรืออายุ 26 ปี สำหรับเยาวชนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

องค์กรที่เข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนการฝึกอบรมเด็กและเยาวชน

สถานฝึกและอบรมในระดับประเทศของญี่ปุ่นมีหน่วยงานใหญ่ 2 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงศึกษาธิการ โดยกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้กำกับดูแลและสนับสนุนงบประมาณ แก่สถานฝึกและอบรม 52 แห่งทั่วประเทศ และกระทรวงศึกษาธิการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมในการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กและเยาวชน รวมทั้งหลักสูตรการฝึกอบรมครูผู้สอนทำหน้าที่ในสถานฝึกและอบรม

ปัจจัยในการเลือกต่อการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ

การจัดการฝึกอบรมสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมของญี่ปุ่นมีความสำเร็จเพราะปัจจัย ดังนี้ (จารุวรรณ ริสาเซ็น, 2539, น. 101-102 อ้างถึงใน จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 77-78)

1. มีการประสานความร่วมมือกันเป็นอย่างดีระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับฝึกอบรม มีการจัดกิจกรรมในหน่วยงานโดยมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนเป็นอย่างดีและต่อเนื่อง

2. มีการมุ่งเน้นที่ตัวบุคคลในการพัฒนา โดยใช้หลักสูตรให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน หรือใช้โปรแกรมที่เหมาะสมในการแก้ไขบำบัดและกิจกรรมอื่น ๆ ในการเรียนรู้

3. จัดระเบียบของกระทรวงยุติธรรมอย่างชัดเจนโดยตำแหน่งผู้ปฏิบัติงานในการปฏิบัติหน้าที่บำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชนสอดคล้องกับหลักสูตร เช่น

3.1 มีการจำแนกเด็กและเยาวชน ซึ่งจะช่วยในการทราบลักษณะทางกายและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในการนำไปสู่การพิจารณาแนวทางการแก้ไขหรือวิธีการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 มีการกำหนดหลักสูตรหรือโปรแกรม ในสถานฝึกและอบรมได้อย่างอิสระโดยไม่ติดขัดเงื่อนไขของศาล มีทั้งกำหนดการฝึกอบรมระยะสั้น ระยะยาวตามความเหมาะสมของเด็กและเยาวชน ด้านความผิด อายุ เพศ เป็นต้น โดยมีการกำหนดระยะเวลาการฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสมและประหยัดต้นทุนในการแก้ไขฟื้นฟู

ประเทศสหรัฐอเมริกา (จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 58-65)

ประวัติความเป็นมา

เมื่อ พ.ศ. 2404 ได้กำเนิดศาลเยาวชนและครอบครัวในสหรัฐอเมริกาในเมืองชิคาโก (Chicago) รัฐอิลลินอย (Illinois) โดยได้มีการเริ่มแยกการพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชน ออกจากการพิพากษาคดีผู้ใหญ่ แต่ยังไม่ได้แยกศาลเยาวชนและครอบครัวออกเป็นเอกเทศ ต่อมา เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2442 มีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นเอกเทศที่ Cook County เมืองชิคาโก (Chicago) ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด กรณีที่เด็กและเยาวชนที่ขาดความเอาใจใส่จากบิดามารดา

ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ซึ่งปัจจุบันศาลเยาวชนและครอบครัวกว่า 3,000 แห่งในทุกรัฐ (บุญเพราะแสงเทียน, 2541, น. 53-66)

อำนาจหน้าที่ศาลเยาวชนและครอบครัวของสหรัฐอเมริกามีหน้าที่พิพากษาคดีเด็กและเยาวชนกระทำผิดทางอาญา (Delinquency) มีหน้าที่พิจารณาและมีคำสั่งเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ขาดความเอาใจใส่จากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และเด็กที่ถูกทอดทิ้ง โดยมีเกณฑ์อายุไม่เกิน 16 ปี หรือบางรัฐอายุไม่เกิน 21 ปี และขั้นต่ำอายุ 7 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละรัฐ และได้มีการแยกประเภทศาลเยาวชนและครอบครัวออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ศาลที่ได้รับมอบหมาย (Designed Court) หมายถึงศาลธรรมดาที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

2. ศาลประเภทแผนก (Division) หมายถึง ศาลคดีเด็กและเยาวชนในศาลชั้นต้น

3. ศาลรวม (Co-ordinated Court) หมายถึง ศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนและคดีอื่น ๆ ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวในสหรัฐอเมริกาหลักปรัชญาในการปฏิบัติดังนี้

3.1 เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดควรได้รับการป้องกันและแก้ไขความประพฤติมากกว่าจะได้รับการแก้แค้นโดยการลงโทษ

3.2 ศาลจะต้องค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนว่ามีอะไรบ้าง เพื่อให้ทราบสาเหตุใดจึงกระทำผิดและหาวิธีการแก้ไข โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมที่สุดกับสภาพของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

3.3 ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวจะต้องทำตนเป็นเสมือนพ่อแม่ที่ดีมากกว่าที่จะเป็นผู้ตัดสินคดี และต้องดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการ กล่าวคือ ศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนในทางอาญา ส่งเด็กและเยาวชนไปฝึกอบรมยังสถานฝึกและอบรม

3.4 การพิจารณาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวจะต้องกระทำโดยไม่เปิดเผยและสำนวนคดีจะต้องเก็บเป็นความลับ

3.5 ก่อนที่ศาลจะพิจารณาคดี พนักงานคุมประพฤติจะต้องสืบเสาะประวัติและสิ่งแวดล้อมของเด็กและเยาวชน และประมวลข้อเท็จจริงเพื่อนำมาใช้ในการวินิจฉัย เพื่อให้ได้ผลในการแก้ไขความประพฤติของเด็กและเยาวชนเป็นราย ๆ ไป

3.6 หลักการของศาลเยาวชนและครอบครัว คือ การทำหน้าที่ผู้ปกครองเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิดแทนผู้ปกครองที่แท้จริง เพ่งเล็งถึงพฤติกรรมของเด็กและความเป็นมาของเด็กและเยาวชน หาทางแก้ไขความประพฤติอันบกพร่องมากกว่าที่จะมุ่งว่าจะพิจารณาลงโทษอย่างไร (สุเมธ สุทธิวาทนฤพุฒิ และ ประสพสุข บุญเดช, 2531, น. 7)

วิธีการที่ศาลเยาวชนและครอบครัวในสหรัฐอเมริกาปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนมีดังต่อไปนี้

1. ยกฟ้อง ปล่อยตัวเด็กและเยาวชนไปโดยให้อยู่ในความดูแลของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควร
2. สั่งคุมประพฤติ โดยมีเงื่อนไขหรือไม่ได้
3. ปรับ ให้ชดใช้ค่าเสียหาย
4. โอนคดีไปพิจารณายังศาลธรรมดา
5. ส่งตัวเด็กและเยาวชนไปรับการฝึกและอบรมยังสถานฝึกอบรม

การดำเนินการฝึกและอบรมหลังจากที่ศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาพิพากษาคดีแล้ว มีการส่งตัวเด็กและเยาวชนไปยังสถานฝึกและอบรม ซึ่งเรียกว่า Correction School, Juvenile Institution หรือ Training School เป็นการตัดเสรีภาพของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะใช้วิธีการนี้ก็ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่มีวิธีอื่นที่จะนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนแล้วจะเกิดผลดีแก่เด็กและเยาวชน เพราะหากปล่อยออกไปก็มีแต่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และศีลธรรมของเด็กและเยาวชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม

แต่รัฐจะมีการกำหนดระยะเวลาในการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกัน ซึ่งจะมีทั้งแบบไม่กำหนดตายตัวและแบบกำหนดระยะเวลาสั้นและระยะยาว ซึ่งปกติระยะเวลาการฝึกและอบรมสำหรับเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดไม่เกิน 3 ปี และสำหรับเด็กและเยาวชนที่ต้องการควบคุมดูแล ไม่เกิน 18 เดือน ทั้งนี้ศาลเยาวชนฯ หรือผู้มีอำนาจจะพิจารณาจากเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด บิดามารดาหรือผู้ปกครอง พนักงานคุมประพฤติ เพื่อประกอบการพิจารณาลดหรือเพิ่มระยะเวลาการฝึกและอบรม

สถานฝึกและอบรมในสหรัฐอเมริกาส่วนมาเรียกว่า Training School หรือ Institution School สังกัดอยู่กับศาลเยาวชนและครอบครัว โดยศาลจะมีคำสั่งให้ส่งตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมายังสถานฝึกและอบรม หรือผ่านทางหน่วยงานราชการ โดยจะมีการปฐมนิเทศจากเจ้าหน้าที่สถานฝึกและอบรมก่อน และแยกย้ายไปอยู่ตามหอนอนต่าง ๆ และมีพ่อบ้านแม่บ้านที่คอยดูแลเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ และการอบรมมารยาท โดยอยู่ร่วมกันทำหน้าที่กึ่งพ่อแม่ของ

เด็กและเยาวชน แต่ละหอนอนจะมีนักสังคมสงเคราะห์ประจำอยู่หอละ 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชน เสมือนผู้ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต การศึกษาและอบรม การประกอบอาชีพ

เด็กและเยาวชนทุกคนจะได้รับการทดสอบความรู้ แล้วจัดให้มีการเล่าเรียนวิชาสามัญ แต่ถ้าเด็กและเยาวชนจบชั้นประถมศึกษา หรืออายุถึง 16 ปี ถ้าไม่ประสงค์ที่จะเรียนต่อจะมีการฝึกวิชาชีพ ซึ่งโดยปกติจะมีหลายแขนงวิชาและมีหลักสูตรระยะเวลาที่เหมาะสม นอกจากนั้น ยังมีการฝึกอบรมด้านพลศึกษา การกีฬา และความบันเทิง มีนักบวชนิกายต่าง ๆ มาสั่งสอนหรือประกอบพิธีกรรมทางศาสนาตามความเชื่อของเด็กและเยาวชนแต่ละคนด้วย และในสถานฝึกและอบรมจะมีแพทย์ จิตแพทย์หรือนักจิตวิทยา ที่ทำหน้าที่ในการตรวจร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชน อยู่เป็นประจำ

ประเภทของสถานฝึกและอบรมในสหรัฐอเมริกา (จารุวรรณ ริสาเซ็น, 2539, น. 42-44 อ้างถึงใน จำเริญ แก้วรักษา, 2545, น. 60-61)

สถานฝึกและอบรมที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยการคำนึงถึงระยะเวลา ความปลอดภัย และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. สถานกักกัน (Detention Facility) เป็นสถานที่สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและอยู่ระหว่างรอการพิจารณาพิพากษาคดี หรืออยู่ระหว่างรอการจัดการช่วยเหลือที่เหมาะสม ซึ่งตามปกติแล้วสถานกักกันจะตั้งอยู่ในชุมชนและอยู่ใกล้เคียงหรืออยู่ติดกับศาลเยาวชนและครอบครัว ลักษณะของการก่อสร้างจะมีลักษณะเป็นห้องขังเดี่ยวและห้องขังรวม สำหรับในชุมชนที่ไม่มีสถานกักกัน เด็กและเยาวชน จะอยู่ร่วมกับผู้ใหญ่

2. สถานฝึกและอบรม (Training School) เป็นสถานที่สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีแล้วว่ากระทำผิดจริง และเป็นสถานฝึกและอบรมระยะยาว ซึ่งดำเนินการโดยกรมราชทัณฑ์ หรือเป็นสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้ (Social Welfare) ทั้งนี้ สถานฝึกและอบรมดังกล่าวจะต้องตั้งอยู่ห่างจากศูนย์กลางชุมชนหรือห่างจากเมืองใหญ่

3. บ้านกึ่งวิถี (Half Way House) เป็นสถานที่ที่สร้างขึ้นในชุมชนสำหรับเด็กและเยาวชนกลุ่มเล็ก ๆ ที่ออกมาจากครอบครัว ที่จะต้องไปโรงเรียน ต้องไปทำงาน หรือประกอบอาชีพอื่น ๆ ในชุมชน โดยเป็นสถานที่ที่มีลักษณะพิเศษคือ การรักษาความปลอดภัยจะไม่เข้มงวด เด็กและเยาวชนจะได้รับอนุญาตให้ออกไปภายนอกได้ และคนภายนอกก็ได้รับอนุญาตให้เข้ามาภายในบ้านกึ่งวิถีเช่นเดียวกัน

กรณีตัวอย่างสถานฝึกและอบรมในเมืองโพลค รัฐฟลอริดา (Polk County Juvenile Boot Camp)

สถานฝึกและอบรมในเมืองโพลค รัฐฟลอริดา (Polk County Juvenile Boot Camp) การดำเนินงานในสถานฝึกและอบรมเรียกสถานฝึกและอบรมว่า (Boot Camp) เป็นโปรแกรมสำหรับเยาวชนเพื่อให้การอบรมทางการศึกษา ฝึกสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจและเตรียมพร้อมให้เยาวชนกลับสู่สังคม โดยเยาวชนต้องเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและการทำงาน วิชาชีพและการบำบัดแก้ไข รวมทั้งการตัดสินใจทั้งในเรื่องของชีวิตและหน้าที่การงาน โปรแกรมได้พัฒนาขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างรัฐและเมือง โดยกรมยุติธรรมเพื่อเยาวชนสนับสนุนเงินลงทุนสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและการลงทุน และเมืองจะต้องให้การสนับสนุนเรื่องเงินและสถานที่รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, น. 75-86)

สถานฝึกและอบรมเมืองโพลคมีลักษณะการดำเนินการแบบทหาร โดยจำลองมาจากหน่วยฝึกทหารนาวิกโยธิน แต่ควบคุมโดยกรมยุติธรรมเพื่อให้เยาวชนดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การฝึกและอบรม
2. การเตรียมความพร้อมเพื่อกลับคืนสู่สังคมและชุมชน
3. การสอดส่องดูแลหลังปล่อยจากสถานฝึกและอบรม

ในทางปฏิบัติของสถานฝึกและอบรมเมืองนี้รับชายที่มีอายุระหว่าง 14-17 ปี ที่กระทำผิดข้อหาเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น วางเพลิง ลักทรัพย์ ขโมยรถ รับของโจร เป็นต้น ผู้พิพากษาตัดสินให้เด็กและเยาวชนไปยังสถานฝึกและอบรม และมีการกำหนดโปรแกรมรับการฝึกและอบรมระดับตามความรุนแรง และสำหรับความรุนแรงของเมืองนี้ระดับปานกลาง

ก่อนที่เด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกและอบรมต้องมีการตรวจสอบทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ โดยผ่านการประเมินด้านสภาพร่างกายในระยะไม่เกิน 30 วัน และต้องผ่านการตรวจสภาพจิตใจในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี และสถานฝึกและอบรมประกอบไปด้วยที่พักสำหรับการฝึกและอบรม ที่พักสำหรับการเตรียมความพร้อมเพื่อกลับคืนสู่สังคม/ชุมชน โดยที่พักจะมีลักษณะคล้ายกับหอพัก แต่ละคนจะอยู่ห้องเดี่ยว มีเตียง อ่างล้างหน้า ห้องน้ำ และตู้เก็บเสื้อผ้าในห้องของใช้ส่วนตัวอนุญาตให้เข้าภายในได้ คือ ภาพถ่ายครอบครัว จดหมาย หนังสือเรียน/หนังสือเกี่ยวกับศาสนา

กระบวนการฝึกอบรม

เมื่อเด็กและเยาวชนผ่านการปฐมนิเทศแล้วจะเข้าสู่การฝึกและอบรมอย่างจริงจัง ซึ่งจะประกอบไปด้วยการฝึกใน 3 รูปแบบ คือ (1) การฝึกแบบทหาร (2) การให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา (3) การศึกษาทั่วไป

คณะผู้ให้การบำบัดแก้ไขจะต้องจัดประชุมประเมินผลความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชนแต่ละคนเดือนละครั้ง โดยการประชุมประกอบไปด้วยเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง ครูฝึก ผู้ให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยาและผู้สอดส่องดูแลภายหลังปล่อยจำสถานฝึกและอบรม เพื่อเสนอรายงานต่อหัวหน้าสถานฝึกและอบรมเพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นระดับสูงขึ้นหรือไม่ และให้รางวัลแก่ผู้ที่มีความก้าวหน้า สำหรับเด็กและเยาวชนที่ไม่สามารถแก้ไขให้เป็นที่น่าพอใจได้ ก็จะได้รับ การตัดเตือนให้ทำการแก้ไขภายในระยะเวลา 7-14 วัน

ตารางเวลาในแต่ละวันเริ่มตั้งแต่ 5 นาฬิกา ถึง 21 นาฬิกา เวลาส่วนใหญ่ของแต่ละวัน จะเป็นการเรียนอย่างน้อยวันละ 5 ชั่วโมง วิชาที่จัดให้เรียนได้แก่ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เพศศึกษาและคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ทุกห้องเรียนจะมีคอมพิวเตอร์ โปรแกรมต่างๆ เพื่อช่วยเพิ่มทักษะในการเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ในการเรียนจะมีครูสอนให้ความช่วยเหลือ จะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง สำหรับการให้คำปรึกษาปัญหาแบบกลุ่ม โดยมีการจ้างผู้ชำนาญด้านจิตวิทยาให้คำปรึกษา สัปดาห์ 3 ครั้ง โดยเน้นให้มีการบำบัดใช้เหตุผล และมีการบำบัดยาเสพติดเป็นกรณีเฉพาะราย รวมแล้วระยะเวลาในการฝึกและอบรมประมาณ 4 เดือน จะมีประเมินโดยใช้การวัดความก้าวหน้าด้านการฝึกแบบทหาร การปฏิบัติตามคำปรึกษาด้านจิตวิทยาและด้านการศึกษา

คณะผู้ให้การบำบัดแก้ไขจะต้องจัดประชุมประเมินผลความก้าวหน้าของเยาวชนแต่ละคนเดือนละครั้งประกอบไปด้วยเยาวชน ผู้ปกครอง ครูฝึก ผู้ให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยาและผู้สอดส่องดูแลหลังปล่อยจากสถานฝึกและอบรมเพื่อเสนอรายงานต่อหัวหน้าสถานฝึกและอบรม เพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นระดับสูงขึ้นหรือไม่ และให้รางวัลแก่ผู้มีความก้าวหน้า สำหรับเยาวชนที่ไม่สามารถแก้ไขได้เป็นที่น่าพอใจ ก็จะได้รับ การเตือนที่จะต้องแก้ไขในระยะเวลา 7-14 วันในการแก้ไขข้อบกพร่องนั้น

ขั้นเตรียมความพร้อมเพื่อกลับสู่ชุมชน

ในขั้นนี้จะใช้ระยะเวลาประมาณ 2 เดือน เด็กและเยาวชนจะผ่านขั้นนี้ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่แสดงออกของเยาวชนนั้น ๆ เด็กและเยาวชนยังต้องอยู่ในสถานฝึกและอบรม แต่มีการเปลี่ยนแปลงการฝึกและอบรม จะใช้วิธีการสังเกตและจดบันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมแทน

ตารางเวลาก็เปลี่ยนไปด้วย และมีการอนุญาตให้ไว้ผมยาว ชุดเสื้อผ้ามก็เปลี่ยนไป และเวลาตื่นก็เป็น 6 นาฬิกา นอน 22 นาฬิกาได้ สามารถเล่นกิจกรรมนันทนาการ เช่น เล่นหมากรุก หมากกระดาน และกีฬาอื่น ๆ และยังได้รับการฝึกวิชาชีพก็มีการวางแผนให้เหมาะสมในภายภาคหน้า

สิ่งสำคัญที่จะต้องเตรียมก่อนปล่อยให้กลับสู่สังคม ชุมชน คือ การให้กลับไปเยี่ยมบ้าน ในระหว่างการฝึกอบรมให้ไปเยี่ยมบ้านได้ 4 ชั่วโมง และมีการพิจารณาจากครูฝึก ถ้ามีความก้าวหน้าก็เพิ่มให้เป็น 8 ชั่วโมง และหลังฝึกอบรมได้ 6 สัปดาห์ เยาวชนก็จะได้รับอนุญาตให้กลับบ้านได้

เจ้าหน้าที่ของสถานฝึกและอบรมเมืองโพค

1. หัวหน้าสถานฝึกและอบรมจะเป็นเจ้าหน้าที่บริหารของหน่วยงานนาวิกโยธินที่เกาะแพร์ริสจบบริญาโทด้านจิตวิทยาหรือทำงานในการบำบัดแก้ไขมีประสบการณ์ 15 ปี
2. ผู้ช่วยหัวหน้าสถานฝึกและอบรมเป็นเจ้าหน้าที่จากสำนักงานอำเภอได้รับรองจากรัฐให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการแก้ไขและฟื้นฟูมีหน้าที่ควบคุมดูแลการฝึกอบรมในแต่ละวัน
3. เลขานุการของสถานฝึกและอบรมเป็นผู้ทำหน้าที่ยานธุการของสถานฝึกฯ
4. ครูส่วนใหญ่เคยเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่แก้ไขฟื้นฟูซึ่งเคยผ่านการเป็นทหารมาแล้ว
5. ครูอาวุโส 4 คนถูกคัดเลือกจากครูฝึก มีหน้าที่ดูแลควบคุมการฝึกอบรมและสังเกตความก้าวหน้าของเยาวชนแต่ละคน
6. อาจารย์สอนด้านวิชาการได้ว่าจ้าง และควบคุมโดยคณะกรรมการโรงเรียนประจำเมืองโพค
7. ที่ปรึกษาทางด้านจิตวิทยาจะต้องมีใบอนุญาตให้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตว่าจ้างโดยมลรัฐ

8. พยายามมีหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชนในด้านสถานภาพของเยาวชน

ขั้นตอนติดตามสอดส่องหลังปล่อยจากสถานฝึกและอบรม

ใช้ระยะเวลาประมาณ 4 เดือน โดยเยาวชนแต่ละคนจะต้องมีข้อตกลงกับเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ ก่อนกลับสู่ชุมชนว่าจะยอมทำตามข้อกำหนดในตลอดเวลาที่อยู่ในขั้นติดตามสอดส่องดูแลหลังปล่อย จะอยู่ภายใต้การติดตามสอดส่องดูแลความประพฤติของเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่จะติดตามอย่างใกล้ชิดเข้าไปสอดส่องหรือหาข้อมูลในครอบครัว โรงเรียนหรือชุมชน

หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือในการฝึกอบรมในเมืองโพค

1. กรมยุติธรรมเพื่อเยาวชน สนับสนุนค่าใช้จ่ายเยาวชนต่อหัว

2. สำนักงานอำเภอเมืองโพค สนับสนุนด้านก่อสร้างสถานฝึกและอบรมพร้อมทั้งดำเนินการบริหารสถานฝึกและอบรม
 3. คณะกรรมการเมือง จัดหาที่ดินสำหรับก่อสร้างสถานฝึกและอบรมและจัดหาทุนในการก่อสร้าง
 4. ศึกษาธิการอำเภอสนับสนุนการศึกษาและจัดหาอุปกรณ์การศึกษา
 5. คณะกรรมการที่ปรึกษา ให้คำแนะนำเกี่ยวกับโครงการของชุมชนที่จะช่วยเยาวชนให้กลับสู่ชุมชน
 6. Job Corps เป็นหน่วยงานที่ได้รับทุนจากรัฐบาลกลาง จะช่วยฝึกวิชาชีพให้เยาวชนที่ปล่อยจากสถานฝึกและอบรม แต่ฐานะยากจนเมื่อกลับสู่สังคม
 7. กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตร จัดให้โปรแกรมฝึกอบรมหลักสูตร 2 ปี ให้แก่เยาวชนที่ผ่านจากสถานฝึกและอบรมแต่ฐานะยากจน โดยจะได้รับการศึกษาและฝึกอบรมทางวิชาชีพด้านการป้องกันไฟป่าและการบำรุงรักษาป่า
 8. Psycare Inc. สนับสนุนทางการเงินการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด
- การปฏิบัติงานของสถานฝึกและอบรม
- โดยทั่วไปแล้วสถานฝึกและอบรมไม่ว่าจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ จะจัดให้มีบริการพื้นฐานด้านต่าง ๆ ได้แก่
1. การให้บริการด้านที่พักอาศัยและกินอยู่หลับนอน (Residential Service) เป็นบริการด้านความเป็นอยู่พื้นฐาน เช่น อาหาร เสื้อผ้า ที่หลับนอน กิจกรรมสันทนาการ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 2. การศึกษา (Schooling) ในแต่ละหน่วยงานจะจัดการศึกษาเป็นของตนเองและบางครั้งอาจจะติดต่อกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปรับการศึกษที่โรงเรียนใกล้ ๆ ชุมชน
 3. การฝึกวิชาชีพ (Vocational Training) จัดตั้งขึ้นโดยเชื่อว่าโดยพื้นฐานของกลุ่มผู้กระทำผิดส่วนใหญ่มาจากกลุ่มผู้ใช้แรงงานมากกว่า ดังนั้นจึงจัดให้มีการฝึกวิชาชีพต่าง ๆ ให้กับกลุ่มเด็กหรือเยาวชนเมื่อพ้นจากการปล่อยตัวออกไปจะมีงานทำ
 4. การบำบัดแก้ไขและฟื้นฟู (Treatment and Rehabilitation) เป็นแผนการหลักสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมาจากกลุ่มผู้ใช้แรงงาน เนื่องจากปัญหาของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ ยังมีความรุนแรงจะต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองให้เสมือนบุคคลธรรมดาที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้

5. การพลศึกษา การจัดสถานที่ออกกำลังกายหรือกายบำบัด เช่น โรงยิม บาสเกตบอล และการฝึกความแข็งแรงของร่างกาย เพิ่มบุคลิกภาพร่างกาย

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

- ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานฝึกและอบรม สรุปได้ดังนี้

1. เยาวชนหนีการฝึกอบรม
2. ทำร้ายเจ้าหน้าที่
3. สถานฝึกและอบรมมีไม่เพียงพอกับเด็กและเยาวชน
4. ปัญหาด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ
5. เยาวชนไม่มีเป้าหมายในชีวิต
6. ขาดการสนับสนุนจากครอบครัว เยาวชน โรงเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ

- แนวทางแก้ไข ของสถานฝึกและอบรมเมืองโพค

1. จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการฝึกและอบรม
2. จัดหาครูฝึกที่มีความรู้ด้านจิตวิทยา ในการแก้ไขปัญหาและรักในงานนี้
3. ชี้แนะผลดีผลเสียของการเข้าโปรแกรมการฝึกอบรมให้แก่เยาวชนทราบ
4. มีการพูดคุยและให้คำปรึกษาแก่เยาวชนที่ไม่มีเป้าหมายในชีวิต และให้

ความสำคัญชี้ให้เห็นเป้าหมายในอนาคต

5. ร่วมกับองค์กรระดับท้องถิ่นจัดให้มีการประชุมกับครอบครัว เพื่อน และโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือ เมื่อเยาวชนกลับไปอยู่กับครอบครัวแล้ว

โดยสรุปแล้วสถานฝึกและอบรมแต่ละแห่งในสหรัฐอเมริกากำหนดวัตถุประสงค์หลักของการบำบัดแก้ไข และฟื้นฟูไว้ 6 ประการ คือ (www.gor.sg/mcd/on, 2002)

1. เพื่อพัฒนาทักษะร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และการเรียนรู้
2. เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กและเยาวชนก่อนส่งกลับสู่ชุมชน
3. เพื่อส่งเสริมด้านสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชน
4. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
5. เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมให้พัฒนาใหม่
6. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนให้ดีขึ้น

ประเทศไทย

ประวัติความเป็นมา

ปีพ.ศ. 2450 ประเทศไทยได้ใช้วิธีการพิเศษแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย ลักษณะกฎหมายอาญา ร.ศ. 127 โดยได้จัดตั้งโรงเรียนดัดสันดาน ที่เกาะสีชัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของกรมตำรวจ โรงเรียนดังกล่าวเป็นสถานที่ควบคุมเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิดที่มีอายุระหว่าง 10-16 ปี ไว้แก้ไขปรับปรุงอุปนิสัยที่เลว และปลูกฝังนิสัยที่ดี และต่อมาได้ออกกิจการโรงเรียนดัดสันดานให้กรมราชทัณฑ์ดำเนินการแทน

ในปี พ.ศ. 2478 ได้ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา ระบุให้ศาลมีอำนาจสั่งให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์บังคับ คือ มีอายุครบ 15 ปี ที่ไม่เข้าโรงเรียนประถมศึกษาโดยปราศจากเหตุผลอันควร ให้ไปอยู่โรงเรียนฝึกอาชีพได้ และต่อมาได้มีพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ. 2479 โดยมีการวางบทบัญญัติปฏิบัติต่อนักโทษและเด็กที่ต้องคำพิพากษาให้เน้นในการฝึกและอบรมไม่ใช่วิธีการลงโทษ

รัฐบาลได้เห็นถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายและเห็นว่า บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมีข้อบกพร่องและเป็นอุปสรรค ตั้งแต่เริ่มกระบวนการยุติธรรมจากตำรวจดำเนินการจับกุม การพิจารณาพิพากษาคดี และการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนภายหลังศาลพิพากษาแล้ว จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 โดยกระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2495 ซึ่งนับว่าเป็นการเริ่มต้นระบบการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุด โดยเป็นการช่วยเหลือให้ปรับปรุงตนใหม่ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม การศึกษา และอาชีพ กฎหมายจึงได้บัญญัติให้มีการสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ภาวะแห่งจิตใจ และสิ่งแวดล้อมทั้งปวงของเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการที่เหมาะสมเป็นราย ๆ ไป ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและการพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ วิธีการตัดอิสระภาพและวิธีการไม่ตัดอิสระภาพ ซึ่งศาลได้นำมาใช้อย่างกว้างขวางในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นรายบุคคล เพื่อให้เด็กและเยาวชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสามารถกลับตัวเป็นคนดี

ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ขึ้น โดยมีบทบัญญัติยกเลิกศาลคดีเด็กและเยาวชนและสถาน

พินิจและคุ้มครองเด็กฉบับเดิม (พ.ศ. 2494) โดยได้จัดตั้งเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแทน ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของครอบครัวและเห็นว่าครอบครัวมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาลูกและเยาวชนที่กระทำผิด และเพื่อพิทักษ์ คุ้มครองสวัสดิภาพของครอบครัวเช่นเดียวกับสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน

ระบบการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ได้บัญญัติให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนควบคุมตัวเด็กและเยาวชนตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจึงถูกกำหนดขึ้นเป็นสถานที่ที่รับเด็กและเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลว่ากระทำความผิดและสมควรถูกควบคุมตัวไว้เพื่อให้การฝึกอบรมโดยมีระยะเวลาในการฝึกอบรมแตกต่างกันออกไปตามที่ศาลกำหนด

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ดำเนินการด้านควบคุมดูแล บำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนาพฤตินิสัยและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรม

(ข) ดำเนินการด้านกิจกรรมชุมชนและประสานความร่วมมือเพื่อพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก

(ค) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจึงมีภารกิจในการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งให้ฝึกอบรมในสถานฝึกและอบรมในเรื่องความเป็นอยู่ (การกินอยู่หลับนอน) ตลอดจนการเสริมสร้างพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยจัดอบรมให้ความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ ตลอดจนการอบรมนิสัยกล่อมเกล่าจิตใจให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ให้การรักษาพยาบาลยามเจ็บป่วย การจัดนันทนาการเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ตลอดจนการดำเนินการสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัว ดังนั้น การดำเนินงานโดยทั่วไปของสถานฝึกและอบรมจึงเป็นรูปแบบของบ้านผสมโรงเรียน โดยในสถานฝึกอบรมจะมีพ่อบ้านแม่บ้านทำหน้าที่คอยให้การดูแลเอาใจใส่ให้เด็กได้รับความอบอุ่น มีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และพยาบาลซึ่งร่วมกัน

ทำหน้าที่ในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ยังมีครูผู้สอนซึ่งทำหน้าที่สอนวิชาสามัญ วิชาชีพ และการส่งเสริมสุขภาพพลานามัยและจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน

ในประเทศไทยมีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทั้งหมดจำนวน 17 แห่ง แบ่งออกได้ดังนี้

ส่วนกลาง จำนวน 8 แห่ง ได้แก่

- 1) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกรุดมา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
- 2) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านมุกิตา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
- 3) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านอุเบกขา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)
- 4) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านปรานี (สำหรับเด็ก/เยาวชนหญิง)
- 5) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สิรินคร (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)*
- 6) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกาญจนาภิเษก (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)*
- 7) ศูนย์ชุมชนบำบัดฯ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)*
- 8) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกรุดมา 2 (สำหรับเด็ก/เยาวชนชาย)*

ส่วนภูมิภาค จำนวน 9 แห่ง ได้แก่

- 9) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ เชียงใหม่
- 10) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ นครสวรรค์
- 11) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ขอนแก่น
- 12) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ อุบลราชธานี
- 13) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ นครราชสีมา
- 14) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ระยอง
- 15) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ราชบุรี
- 16) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สุราษฎร์ธานี
- 17) ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สงขลา

ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทั่วไปจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สิรินคร, ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกาญจนาภิเษก, ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกรุดมา 2, และ ศูนย์ชุมชนบำบัดฯ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การแบ่งงานภายในศูนย์ฝึกและอบรม มีดังนี้

- 1) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป ได้แก่ งานสารบัญญ งานธุรการ การรับตัวและจัดทำสมุดประวัติและทะเบียนเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

ตรวจสอบอายุัดและรายงานยอดเด็กและเยาวชน งานการเงิน บัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำ คำของบประมาณรายจ่ายประจำปี งานพัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ การจัดประชุม ประชาสัมพันธ์ งานอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อราชการและเยี่ยมชมกิจการ การบริหารงาน บุคคลเบื้องต้น การรวบรวมและรายงานสถิติข้อมูลต่าง ๆ ประสานงานทั่วไป และจัดเก็บรักษา ส่งคืนเอกสารหรือทรัพย์สินและเงินฝากของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว ดำเนินการ เกี่ยวกับคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

2) กลุ่มงานประสานกิจการชุมชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำ โครงการและแผน การประสานแผนตามโครงการข้อตกลงความร่วมมือในงานการศึกษาและ คွ่มครองสิทธิเด็ก ดำเนินการเกี่ยวกับการประสานชุมชน ขยายและแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือ ด้านทรัพยากรและความรู้ทางวิชาการในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน สนับสนุนให้ คำปรึกษาแนะนำด้านเด็กและเยาวชน ครอบคลุม รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนทั่วไป หน่วยงานความร่วมมือและองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ปฏิบัติงานเชิงสหวิชาชีพด้าน กิจกรมชุมชน และประสานเครือข่ายเพื่อการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ กระทำคามผิดที่มีปัญหารุนแรง และที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตลอดจนประเมิน ติดตามและ รายงานผล ประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อสร้างความพร้อมในการรองรับเด็กและเยาวชนกลับ สู่สังคม ร่วมสร้างชุมชนเข้มแข็งกับชุมชนเพื่อส่งเสริมป้องกันและพัฒนาเด็กและเยาวชนมิให้ กระทำผิด และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

3) กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการอภิบาลและให้ คำปรึกษาแนะนำในการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชน ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมเด็ก และเยาวชนเพื่อประกอบการจำแนกและติดตามประเมินผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่าง ต่อเนื่องพร้อมทั้งจัดทำรายงานผล ปฏิบัติงานเชิงสหวิชาชีพในการกำหนดแผนการบำบัดแก้ไข ฟื้นฟูเป็นรายบุคคลและดำเนินการตามแผน ควบคุมดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและ เยาวชน ส่งเสริมและปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย ปลูกฝัง ศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมอันดีงาม รวมทั้งการรักษาหวงแหนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เคารพ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และระบบประชาธิปไตย จัดการศึกษาด้านวิชา สามัญและวิชาชีพ และจัดทำแผนการสอน พัฒนาการเรียนการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษา รวมทั้งการวัดและประเมินผล จัดทำโครงการและกิจกรรมเสริมหลักสูตรรวมทั้งจัดกิจกรรม นันทนาการ จัดทำแผนรักษาความปลอดภัยและเฝ้าระวัง ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมเด็กและ เยาวชน เพื่อพัฒนาและชักจูงแผนการรักษาความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ติดตามประสานงาน

เกี่ยวกับการศึกษากับหน่วยงานภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

4) กลุ่มงานบำบัดแก้ไขฟื้นฟู มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเชิงสหวิชาชีพในการจำแนก การกำหนดแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ประเมินและสรุปรายงานผลเพื่อปรับแผนให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละราย ดำเนินการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนตลอดจนครอบครัวเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรมและพัฒนาทักษะชีวิต ให้การรักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ โภชนาการ การดูแลอนามัยและสิ่งแวดล้อมในสถานควบคุม ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและให้การสงเคราะห์แก่เด็กและเยาวชน ดำเนินการเกี่ยวกับการขอลปล่อยตัวเด็กและเยาวชน ได้แก่ขอลปล่อยก่อนกำหนด ขอลปล่อยขั้นต่ำ ขอลปล่อยปกติ กรณีพิเศษลดและขยายระยะเวลาฝึกอบรม การขออนุญาตออกนอกสถานที่ควบคุม การลาเยี่ยมบ้าน การขอย้ายสถานควบคุม ฯลฯ ดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนกลับคืนสู่สังคม ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในองคกร ในการดำเนินการตามแผนบำบัดและป้องกันการกระทำ ความผิดซ้ำ และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

5) ลูกจ้างประจำ ประกอบไปด้วย พนักงานพินิจ คนครัว พนักงานขับรถยนต์ และ นักการภารโรง

5.1 พนักงานพินิจ ตามบัญชีรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งและอัตราค่าจ้างของลูกจ้างประจำหมวดฝีมือพิเศษ ระดับต้น ได้กำหนดให้พนักงานพินิจมีหน้าที่ ดังนี้คือ ดูแลความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนรวมทั้งให้คำแนะนำการปฏิบัติงานการปลูกฝังระเบียบวินัยและการดูแลรักษาระเบียบวินัย ช่วยแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของเด็กและเยาวชน ปฏิบัติหน้าที่รักษาการณ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนหลบหนี การรักษาความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.2 คนครัว มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดทำรายการอาหารประจำวันของเด็กและเยาวชน ประกอบและจัดเตรียมอาหารตามรายการที่กำหนด จัดแบ่งอาหาร ควบคุมดูแลและปฏิบัติงานด้านการทำความสะอาดและรักษาความปลอดภัย อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร รวมทั้งดูแลเกี่ยวกับความปลอดภัยและความสะอาดในโรงครัวและโรงอาหาร จัดทำรายงานการปฏิบัติงานของเด็กและเยาวชนที่ถูกมอบหมายให้มาช่วยในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.3 พนักงานขับรถยนต์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการขับรถยนต์ไปตามสถานที่ต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ดูแลรักษาความสะอาดและบำรุงรักษารถยนต์ให้มีสภาพพร้อมที่จะใช้งาน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.4 นักการภารโรงมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลรักษา ทำความสะอาดอาคารอำนวยการและบริเวณโดยรอบอาคาร และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โปรแกรมการฝึกอบรม

ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทั่วไปของประเทศไทยรับเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรมโดยที่คำสั่งเรื่องระยะเวลาในการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนแต่ละรายจะไม่เท่ากัน คือ ตั้งแต่ 1 เดือน ไปจนกระทั่งถึง 2 ปี หรือถึง 24 ปีบริบูรณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าช่วงระยะเวลาการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนจะแตกต่างกัน ดังนั้นศูนย์ฝึกและอบรมฯ จึงจำเป็นต้องจัดให้มีระบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับระยะเวลาที่หลากหลายในการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนตามคำสั่งศาล รวมทั้งการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนแต่ละรายให้มีความชัดเจน โดยสามารถแบ่งโปรแกรมการฝึกอบรมออกเป็น 3 โปรแกรมใหญ่ ๆ ได้ดังนี้คือ

1. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น (Short term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 1-6 เดือน
2. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะกลาง (Middle term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 6 เดือน-1 ปี 6 เดือนหรือ 18 เดือน
3. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะยาว (Long term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 1 ปี 6 เดือน หรือ 18 เดือน-2 ปี หรือ 24 เดือน หรือมากกว่า

การจัดโปรแกรมลักษณะเช่นนี้ก็เพื่อจัดให้เหมาะสมกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับคำสั่งเรื่องระยะเวลาการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน และเพื่อความชัดเจนในการจัดกิจกรรมการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูที่มีความเหมาะสมกับระยะเวลาและเงื่อนไขของเด็กและเยาวชนแต่ละรายที่ได้จากผลการจำแนกประเภท

ขั้นตอนตามโปรแกรมการฝึกอบรม

ในการจัดแบ่งขั้นตอนตามโปรแกรมการฝึกอบรมออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) ขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage) และขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) ก็เพื่อประโยชน์ใน 2 ด้านคือ ด้านการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูซึ่งสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น และด้านการบริหารจัดการในเรื่องความเสี่ยงในการควบคุมดูแล โดยทั้ง 2 ส่วนนี้จะต้องสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

การจัดระบบการฝึกอบรมและการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเป็นระบบที่ควรจัดแบ่งเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมออกเป็น 3 ชั้น ตามระดับความเสี่ยง ดังนี้

1. ระดับความเสี่ยงสูง เรียกว่า ชั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage)
2. ระดับความเสี่ยงปานกลาง เรียกว่า ชั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage)
3. ระดับความเสี่ยงต่ำ เรียกว่า ชั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage)

การจัดระบบแบบนี้เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงการลดระดับความเสี่ยงเพื่อให้เกิดความเชื่อใจหรือไว้วางใจมากขึ้นโดยเฉพาะกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งจะเกี่ยวเนื่องไปถึงการจัดระดับการควบคุมดูแลหรือการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน โดยการจัดกลุ่มเด็กและเยาวชนตามระดับความเสี่ยงหรือตามกลุ่มซึ่งได้จัดตามชั้น และจะเป็นการแบ่งวิธีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและป้องกันการสับสนในการจัดกิจกรรมให้แก่เด็กและเยาวชนในแต่ละชั้นตอน

1. ชั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) จะถูกจัดให้อยู่ในระดับความเสี่ยงสูง เพราะว่ายังไม่ได้รับการปรับตัวหรือแสดงถึงความสนใจในโปรแกรมการฝึกอบรมของศูนย์ฝึกและอบรม ซึ่งเป็นหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมที่จะต้องทำการกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนมีความสนใจที่จะฝึกอบรม ถึงแม้ว่าเด็กและเยาวชนยังไม่ได้เรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับเด็กและเยาวชนอื่น ๆ ในศูนย์ฝึกและอบรม แต่ก็อาจจะมีโอกาสได้รับความเดือดร้อนจากเด็กและเยาวชนอื่น ๆ ดังนั้นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในชั้นนี้จะต้องจัดให้อยู่เป็นกลุ่มเล็ก ๆ ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิดและการปฏิบัติต่อกันระหว่างเด็กและเยาวชนควรจะได้รับ การดูแลอย่างเข้มงวด

2. ชั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage) ภายหลังจากที่เด็กและเยาวชนมีความสนใจในโปรแกรมการฝึกอบรมและมีการพัฒนาการเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตในศูนย์ฝึกและอบรมแล้ว เด็กและเยาวชนก็จะได้เลื่อนชั้นมาอยู่ในชั้นนี้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเยาวชนด้วยกันในชั้นนี้จะได้รับอนุญาตให้อยู่ในระดับปกติคือไม่เข้มงวดเท่ากับชั้นการปฐมนิเทศ โดยในชั้นการฝึกอบรมนี้มีเป้าหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้พยายามปรับปรุงตนเองและได้แสดงบทบาทตามที่คาดหวังไว้ว่าจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามแผนการบำบัดแก้ไขเป็นรายบุคคล

3. ชั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) เมื่อระดับความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนลดลงจนเชื่อใจได้ว่าเด็กและเยาวชนสามารถสร้างความสัมพันธ์ได้อย่างอิสระมากขึ้นแล้ว เด็กและเยาวชนก็จะถูกเลื่อนชั้นมาอยู่ในชั้นชั้นเตรียมการก่อนปล่อย ในชั้นนี้เด็กและเยาวชนจะได้รับการสร้างหรือสนับสนุนให้ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอื่น ๆ ในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูโดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ปัญหาส่วนตัวและเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหามาโดยการให้คำแนะนำ

แก่เด็กและเยาวชนอื่น ๆ ตามกลุ่มบำบัดที่จัดให้ เจ้าหน้าที่จะมีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลสถานการณ์และเสริมสร้างความสัมพันธ์ในทางบวกให้เกิดขึ้นในระหว่างกลุ่มเด็กและเยาวชน

ถ้าเด็กและเยาวชนไม่สามารถผ่านมาถึงขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) จะไม่ได้รับการพิจารณาให้ปล่อยก่อนกำหนด จะเห็นได้ว่าการกำหนดขั้นตอนการฝึกอบรมดังกล่าวจะเป็นตัวที่ช่วยกระตุ้นสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนพยายามปรับปรุงตนเองในระหว่างเข้ารับการฝึกอบรมและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก นอกจากนี้จะเป็นสิ่งที่สร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นแล้วยังช่วยให้การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

ตารางที่ 2.2

สรุปการเปรียบเทียบการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศไทย

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
การดำเนินงาน		
สถานฝึกและอบรมเป็นหน่วยงานของรัฐ จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายสถานฝึกและอบรมเยาวชน ซึ่งจะรับเยาวชนผู้ซึ่งกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด โดยศาลจะมีคำสั่งให้ส่งตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมายังสถานฝึกและอบรม	สถานฝึกและอบรมเป็นหน่วยงานของรัฐ สังกัดอยู่กับศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งจะรับเยาวชนผู้ซึ่งกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด โดยศาลจะมีคำสั่งให้ส่งตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมายังสถานฝึกและอบรม	ศูนย์ฝึกและอบรมฯ เป็นหน่วยงานของรัฐ สังกัดอยู่กับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับฝึกอบรม โดยมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้กำกับดูแลและสนับสนุนงบประมาณ และกระทรวงศึกษาธิการมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กและเยาวชน รวมทั้งหลักสูตรการฝึกอบรมครูผู้สอนทำหน้าที่ในสถานฝึกและอบรม		การดำเนินงานโดยทั่วไปของสถานฝึกและอบรมเป็นรูปแบบของบ้านผสมโรงเรียน
มีการแยกประเภทหรือคัดเลือก เช่น มีการทดสอบสติปัญญา ลักษณะนิสัย ฯลฯ ของเด็กแต่ละคนถึงความถนัด ความสามารถให้เหมาะสมในการส่งตัวเข้ารับการฝึกอบรม	มีการทดสอบความรู้ก่อนที่จะเข้าเรียนตามหลักสูตร การศึกษาวิชาสามัญ	มีการแยกประเภทหรือคัดเลือก เช่น มีการทดสอบสติปัญญา ลักษณะนิสัย ฯลฯ ของเด็กแต่ละคนถึงความถนัด ความสามารถให้เหมาะสมในการส่งตัวเข้ารับการฝึกอบรม

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม		
เพื่อแก้ไขพฤติกรรม การต่อต้านสังคมหรือไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเจริญเติบโต ความเป็นอยู่ วิชาความรู้และทักษะ ฯลฯ ของเด็กและเยาวชนในทางที่ดีให้สามารถดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้องและเคารพกฎหมายภายหลังได้รับการปลดปล่อย	เพื่อตัดเสรีภาพของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะใช้วิธีการนี้ก็ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีวิธีอื่นที่จะนำมาใช้กับเด็กและเยาวชนแล้วจะเกิดผลดีแก่เด็กและเยาวชน เพราะหากปล่อยออกไปก็มีแต่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และศีลธรรมของเด็กและเยาวชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม	เพื่อควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งให้ฝึกอบรมในสถานฝึกและอบรมในเรื่องความเป็นอยู่ (การกินอยู่หลับนอน) ตลอดจนการเสริมสร้างพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยจัดอบรมให้ความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ ตลอดจนการอบรมนิสัยกลมกล่อมจิตใจ ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ให้การรักษาพยาบาลยามเจ็บป่วย การจัดนันทนาการเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ตลอดจนการดำเนินการสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัว

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเภทของสถานฝึกและอบรม		
แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้	แบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้	แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้
1. สถานฝึกและอบรมขั้นต้น (Primary Juvenile Training School) รับเยาวชนอายุ 14 ปี หรือมากกว่าแต่ไม่เกิน 16 ปี ผู้ซึ่งไม่มีข้อบกพร่องทั้งทางร่างกายและจิตใจ 2. สถานฝึกและอบรมขั้นกลาง (Middle Juvenile Training School) รับเยาวชนอายุ 16 ปี หรือมากกว่าแต่ไม่เกิน 20 ปี ผู้ซึ่งไม่มีข้อบกพร่อง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ	1. สถานกักกัน (Detention Facility) สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและอยู่ระหว่างรอการพิจารณาพิพากษาคดี หรืออยู่ระหว่างรอการจัดการช่วยเหลือที่เหมาะสม ซึ่งตามปกติแล้วสถานกักกันจะตั้งอยู่ในชุมชนและอยู่ใกล้เคียงหรืออยู่ติดกับศาลเยาวชนและครอบครัว ลักษณะของการก่อสร้างจะมีลักษณะเป็นห้องขังเดี่ยว และห้องขังรวมสำหรับในชุมชนที่ไม่มีสถานกักกัน เด็กและเยาวชน จะอยู่ร่วมกับผู้ใหญ่	1. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย 2. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง 3. ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่มีลักษณะพิเศษ ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมฯ สิรินคร, ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกาญจนาภิเษก, ศูนย์ฝึกและอบรมฯ บ้านกรุณา 2, และ ศูนย์ชุมชน บำ บั ด ฯ จั ง ห วั ด พระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเภทของสถานฝึกและอบรม		
ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
3. สถานฝึกอบรมแบบพิเศษ (Special Juvenile Training School) รับเด็กและเยาวชนอายุประมาณ 16 ปี หรือมากกว่าแต่ไม่เกิน 23 ปี ผู้ซึ่งไม่มีข้อบกพร่องทั้งทางร่างกายและจิตใจ แต่มีแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรมขึ้นอีก 4) สถานฝึกและอบรมทางการแพทย์ (Medical Juvenile Training School) รับเด็กและเยาวชนอายุ 14 ปี หรือมากกว่าแต่ไม่เกิน 26 ปี ผู้ซึ่งไม่มีข้อบกพร่องทั้งทางร่างกายและจิตใจ	2. สถานฝึกและอบรม (Training School) สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีแล้วว่ากระทำผิดจริง และเป็นสถานฝึกและอบรมระยะยาว ซึ่งดำเนินการโดยกรมราชทัณฑ์ หรือเป็นสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้ (Social Welfare) โดยสถานฝึกและอบรมดังกล่าวจะต้องตั้งอยู่ห่างจากศูนย์กลางชุมชนหรือห่างจากเมืองใหญ่ 3. บ้านกึ่งวิถี (Half Way House) สร้างขึ้นในชุมชนสำหรับเด็กและเยาวชนกลุ่มเล็ก ๆ ที่จะต้องไปโรงเรียน ทำงาน หรือประกอบอาชีพอื่น ๆ ในชุมชน โดยการรักษาความปลอดภัยจะไม่เข้มงวด เด็กและเยาวชนจะได้รับอนุญาตให้ออกไปภายนอกได้ และคน	

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

<u>ประเทศญี่ปุ่น</u>	<u>ประเทศสหรัฐอเมริกา</u>	<u>ประเทศไทย</u>
	ภายนอกก็ออกไปภายนอกได้ และคนภายนอกก็จะได้รับอนุญาตให้เข้ามาภายในบ้าน กึ่งวิถีได้เช่นเดียวกัน	
<u>การคัดเลือกเด็กและเยาวชน</u>		
แบ่งตามลักษณะของเด็กและเยาวชนที่รับตัวไว้ฝึกอบรม	แบ่งตามระยะเวลา ความปลอดภัย และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	แบ่งตามลักษณะของเด็กและเยาวชนที่รับตัวไว้ฝึกอบรม
<u>ระยะเวลาในการฝึกอบรม</u>		
ระยะเวลาในการฝึกอบรมจะขึ้นอยู่กับแผนการบำบัดของเด็กและเยาวชนแต่ละคน	แต่ละรัฐจะกำหนดระยะเวลาในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกัน ซึ่งจะมีทั้งแบบไม่กำหนดตายตัวและแบบกำหนดระยะสั้นและระยะยาว โดยปกติระยะเวลาการฝึกและอบรมสำหรับเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดไม่เกิน 3 ปี และสำหรับเด็กและเยาวชนที่ต้องการการควบคุมดูแล ไม่เกิน 18 เดือน	ระยะเวลาในการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชนแต่ละรายจะแตกต่างกัน ตั้งแต่ 1 เดือน ไปจนกระทั่งถึง 2 ปี หรือ สั่งให้ฝึกอบรมจนถึงอายุ 24 ปี บริบูรณ์ โดยขึ้นอยู่กับคำพิพากษาศาลให้เข้ารับการฝึกอบรม

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
<u>กระบวนการฝึกอบรม</u>		
เริ่มต้นกระบวนการฝึกอบรม และควบคุมตัวเด็กและเยาวชนในฐานะผู้เข้ารับการฝึกอบรม เมื่อรับตัวเด็กและเยาวชนที่ศาลฯ ส่งมายังสถานฝึกและอบรมฯ ซึ่งเป็นกระบวนการรับตัวตามกฎหมาย	การดำเนินการฝึกอบรม เริ่มต้นหลังจากที่ศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาพิพากษาคดีแล้ว มีการส่งตัวเด็กและเยาวชนไปยังสถานฝึกและอบรม	เริ่มต้นกระบวนการฝึกอบรม เมื่อรับตัวเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรม
1. กระบวนการต่าง ๆ จะเริ่มต้นที่ภายหลังจากรับตัวเด็กและเยาวชน 2. วิธีการรับตัวจะต้องทำให้เด็กเยาวชนประทับใจในสถานฝึกและอบรม - การบำบัดแก้ไขขั้นต้น การรับตัวเด็กและเยาวชนที่เข้ามาใหม่ จะให้อยู่หอพักแบบซังเดี่ยว โดยห้องจะถูกล็อกไว้เพื่อให้มีโอกาสในการพบปะติดต่อกับเด็กและเยาวชนอื่นน้อยที่สุด และในขณะเดียวกันจะศึกษารวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ด้านบุคลิกภาพ สุขภาพกายหรือจิตใจ	1. การปฏิสนธิเทศ โดยเจ้าหน้าที่สถานฝึกและอบรม 2. เด็กและเยาวชนแยกย้ายไปอยู่ตามหอนอนต่าง ๆ โดยมีพ่อบ้านแม่บ้านที่คอยดูแลเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ และการอบรมมารยาท โดยอยู่ร่วมกันทำหน้าที่กึ่งพ่อแม่ของเด็กและเยาวชน แต่ละหอนอนจะมีนักสังคมสงเคราะห์ประจำอยู่หอละ 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชน เสมือนผู้ชี้แนะแนวทางการ	ในสถานฝึกอบรมจะมีพ่อบ้านแม่บ้านทำหน้าที่คอยให้การดูแลเอาใจใส่ให้เด็กได้รับความอบอุ่น มีนักจิตวิทยานักสังคมสงเคราะห์ และพยาบาลซึ่งร่วมกันทำหน้าที่ในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ยังมีครูผู้สอนซึ่งทำหน้าที่สอนวิชาสามัญ วิชาชีพ และการส่งเสริมสุขภาพพลานามัย และจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
ภูมิหลังทางครอบครัว ประวัติส่วนตัวภูมิหลัง การศึกษา ฯลฯ ประมาณ 14 วัน จากนั้นสถานฝึก และอบรมต้องวางแผน ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนใน สถานฝึกและอบรมต่อไป	ดำเนินชีวิต การศึกษาและ อบรม การประกอบ อาชีพและในสถานฝึกและ อบรมจะมีแพทย์ จิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยาที่ทำหน้าที่ ในการตรวจร่างกายและ จิตใจของเด็กและเยาวชน อยู่เป็นประจำ	
โปรแกรมการฝึกอบรม		
1. <u>แผนการบำบัดแก้ไขระยะสั้น</u> สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งไม่พัฒนาต้องให้การฝึกอบรมอย่างเข้มข้น แบ่งระยะสั้นออกเป็น 3 แผนย่อยดังนี้ (1) แผนการระยะสั้นทั่วไป (General Short-Term Program) สำหรับเยาวชนผู้ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง (2) แผนการระยะสั้นพิเศษ สำหรับเด็กและเยาวชนที่มีเหมาะกับแผนการบำบัดแก้ไขในสถานฝึกและอบรมแบบเปิด	เมื่อเด็กและเยาวชนผ่านการปฐมนิเทศแล้วจะเข้าสู่การฝึกและอบรมอย่างจริงจัง ซึ่งจะประกอบไปด้วยการฝึกใน 3 รูปแบบ ดังนี้ 1. การฝึกแบบทหาร 2. การให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา 3. การศึกษาทั่วไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละรัฐในการจัดโปรแกรมการฝึกอบรม	1. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะสั้น (Short term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 1-6 เดือน 2. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะกลาง (Middle term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 6 เดือน-1 ปี 6 เดือนหรือ 18 เดือน 3. โปรแกรมการฝึกอบรมระยะยาว (Long term training) มีระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 1 ปี 6 เดือน หรือ 18 เดือน-2 ปี หรือ 24 เดือน หรือมากกว่า

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
ซึ่งจะใช้เวลา 2-3 เดือน จนถึง 4 เดือนเป็นอย่างสูง (3) แผนการระยะสั้น พิเศษ สำหรับเยาวชนซึ่ง เหมาะกับแผนการบำบัด แก้ไขแบบเปิด 2. แผนการบำบัดแก้ไข ระยะเวลาสำหรับเยาวชน ซึ่งมีแนวโน้มจะไม่พัฒนา จากบำบัดระยะสั้น ทั้งนี้ จะดำเนินการติดต่อกันไม่ เกิน 2 ปี		
หลักสูตรการฝึกอบรม		
1. หลักสูตรการฝึกวิชาชีพ 2. หลักสูตรการศึกษาวิชาสามัญ 3. หลักสูตรการศึกษาศึกษาพิเศษ 4. หลักสูตรการดูแลรักษาทางการแพทย์ 5. หลักสูตรการแนะนำทางด้านวิชาชีพ 6. หลักสูตรการแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ 7. กิจกรรมหรือโครงการเสริมอื่น ๆ	1. หลักสูตรการเรียนวิชาสามัญ สำหรับเด็กและเยาวชนทุกคนจนจบชั้นประถมศึกษา หรืออายุถึง 16 ปี หลังจากนั้นแล้วแต่ความสมัครใจ 2. การฝึกวิชาชีพ สำหรับเด็กและเยาวชนที่จบชั้นประถมศึกษา หรืออายุถึง 16 ปี และไม่ประสงค์ที่จะเรียนวิชาสามัญต่อ โดยปกติจะมีหลายแขนงวิชา	1. หลักสูตรการเรียนวิชาสามัญ 2. หลักสูตรการฝึกวิชาชีพ 3. หลักสูตรการศึกษาศึกษาพิเศษ 4. หลักสูตรการแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต 5. กิจกรรมหรือโครงการเสริมอื่น ๆ

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
	และมีหลักสูตรระยะเวลาที่เหมาะสม 3. การฝึกอบรมด้านพลศึกษา การกีฬา 4. นันทนาการ 5. กิจกรรมทางศาสนา ตามความเชื่อของเด็กและเยาวชนแต่ละคน	
มีระบบการเลื่อนชั้น ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ 1. ชั้นที่ 1 - ชั้นสูงกว่า - ชั้นต่ำกว่า 2. ชั้นที่ 2 - ชั้นสูงกว่า - ชั้นต่ำกว่า	คณะผู้ให้การบำบัดแก้ไขจะประชุมประเมินผลความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชนแต่ละคนเดือนละครั้ง โดยการประชุมประกอบไปด้วย เด็ก และ เยาวชน ผู้ปกครอง ครูฝึก ผู้ให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยาและผู้สอดส่องดูแลภายหลังปล่อยจำสถานฝึกและอบรม เพื่อเสนอรายงานต่อหัวหน้าสถานฝึกและอบรมเพื่อพิจารณาเลื่อนชั้นระดับสูงขึ้นหรือไม่และให้รางวัลแก่ผู้ที่มีความก้าวหน้าสำหรับเด็ก	ขั้นตอนตามโปรแกรม 1. ชั้นการปฐมนิเทศ (Orientation Stage) เด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมใหม่อยู่ในช่วงปรับตัวและยังไม่แสดงถึงความสนใจในโปรแกรม การฝึกอบรม จะต้องกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะฝึกอบรม

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
3. ขั้นที่ 3 เด็กและเยาวชนที่เข้ามาใหม่จะถูกกำหนดให้อยู่ในชั้นต่ำกว่าของขั้นที่ 2 และจะมีการพิจารณาเลื่อนหรือลดชั้นเพื่อเป็นการให้คุณและให้โทษแก่เด็กและเยาวชนด้านความประพฤติขณะเข้ารับการฝึกอบรม	และเยาวชนที่ไม่สามารถแก้ไขให้เป็นที่น่าพอใจได้ ก็จะได้รับการตักเตือนให้ทำการแก้ไขภายในระยะเวลา 7-14 วัน	2. ขั้นการฝึกอบรม (Intermediate Stage) เด็กและเยาวชนก็จะได้เลื่อนชั้นมาอยู่ในขั้นนี้ภายหลังจากที่สนใจโปรแกรมการฝึกอบรมและมีการพัฒนาการเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตในศูนย์ฝึกและอบรมฯ เพื่อให้เด็กและเยาวชนพยายามปรับปรุงตนเองและได้แสดงบทบาทตามที่คาดหวัง 3. ขั้นเตรียมการก่อนปล่อย (Pre-release Stage) เด็กและเยาวชนจะได้รับภาระสนับสนุนให้ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอื่นๆ ในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูโดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ปัญหาส่วนตัวและเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยการให้คำแนะนำแก่เด็กและเยาวชนอื่นๆ ตามกลุ่มบำบัดที่จัดให้

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
<u>การปลดปล่อยเด็กและเยาวชน</u>		
เด็กและเยาวชนจะได้รับปลดปล่อยก็ต่อเมื่อ เด็กและเยาวชนเลื่อนชั้นอยู่ในชั้นสูงสุดและมีการพิจารณาว่าเด็กและเยาวชนมีความประพฤติเหมาะสมที่จะได้รับการปลดปล่อยโดยไม่มีเงื่อนไขหรือวางเงื่อนไขคุมความประพฤติภายหลังปล่อย เด็กและเยาวชนมีอายุ 20 ปี หากมีพฤติกรรมที่ต่อต้านสังคมและยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองก็อาจขยายระยะเวลาออกไปได้สูงสุดจนอายุ 23 ปี หรือ 26 ปี สำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา	ก่อนที่จะปลดปล่อยเด็กและเยาวชน จะมีการเตรียมความพร้อมก่อนที่เด็กและเยาวชนจะกลับสู่สังคม โดยจะใช้เวลาประมาณ 2 เดือน โดยเด็กและเยาวชนยังต้องอยู่ในสถานฝึกและอบรม แต่มีการเปลี่ยนแปลงการฝึกอบรม เด็กและเยาวชนจะผ่านขั้นนี้ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่แสดงออกของเด็กเยาวชนนั้น ๆ โดยจะใช้วิธีสังเกตและจดบันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรม ตารางเวลาที่จะเปลี่ยนไป และมีการอนุญาตให้ไว้ผมยาวได้ ชุดเสื้อผ้าก็เปลี่ยนไป สามารถเล่นกิจกรรมนันทนาการได้ และยังได้รับการฝึกวิชาชีพที่มีการวางแผนให้เหมาะสมกับอนาคตของเด็กและเยาวชน นอกจากนั้น เด็กและเยาวชน	เด็ก และ เยาวชน ครอบ กำหนดการฝึกอบรมตามระยะเวลาที่ศาลมีคำสั่งให้การฝึกอบรม และมีการเปลี่ยนแปลง พัฒนาในด้านความประพฤติ โดยจะต้องมีกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ประมาณ 6 เดือนก่อนครบกำหนดปล่อย

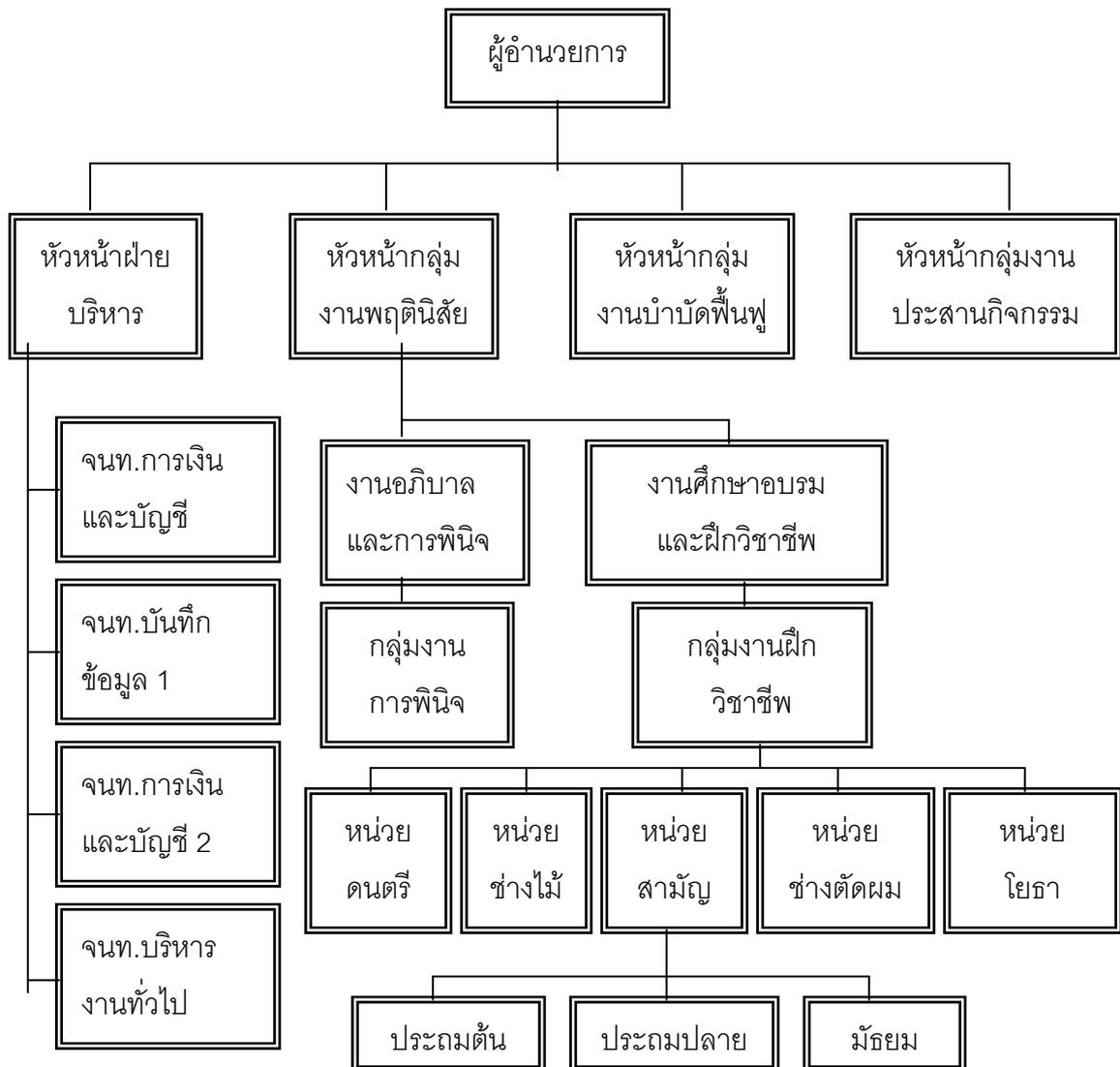
ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
	สามารถกลับไปเยี่ยมบ้านในระหว่างฝีกอบรมได้ 4 ชั่วโมง และถ้าเด็กมีการพัฒนาไปในทางที่ดีก็จะเพิ่มให้เป็น 8 ชั่วโมง หากฝีกอบรมได้ 6 สัปดาห์ในชั้นนี้ เด็กและเยาวชนก็จะได้รับอนุญาตให้กลับบ้านได้ การติดตามสอดส่องดูแลหลังปล่อยจากสถานฝึกและอบรม เด็ก และเยาวชน จะทำข้อตกลงกับเจ้าหน้าที่คุมประพฤติก่อนกลับสู่ชุมชนว่าจะยอมทำตามข้อกำหนดตลอดเวลาที่อยู่ในชั้นติดตามสอดส่องดูแลหลังปล่อย จะอยู่ภายใต้การติดตามสอดส่องดูแลความประพฤติของเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่จะติดตามอย่างใกล้ชิด โดยหาข้อมูลจากครอบครัว โรงเรียน หรือชุมชน ซึ่งในชั้นตอนนี้จะใช้ระยะเวลาประมาณ 4 เดือน	

2.3 การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา

ภาพที่ 2.3

โครงสร้างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา อยู่ในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ได้ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และเริ่มเปิดดำเนินการเมื่อปี พ.ศ.2495 ที่ตำบลตลาดน้อย (สะพานเหล็ก) ต่อมาเมื่อปีพ.ศ. 2497 ได้ย้ายไปสร้าง ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายแห่งใหม่ที่ เลขที่ 377 ถนนสรรพาวุธ แขวงบางนา ซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตาในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การจัดตั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา ตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถานที่รองรับเด็กอายุระหว่าง 7-14 ปี เพราะเล็งเห็นว่าเด็กวัยนี้ ยังสามารถที่จะบำบัดแก้ไขให้กลับมามีอนาคตที่แจ่มใสได้ดีกว่า เยาวชนจึงควรแยกรับการบำบัดให้เห็นเด่นชัดและการที่จะนำเด็กไปไว้กับเด็กที่โตกว่า เด็กยอมตกเป็นเครื่องมือและเกิดการเลียนแบบเยาวชนที่โตกว่า ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตามีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาให้ส่งตัวเข้ารับการฝึกอบรม เด็กวัยนี้จะต้องได้รับการดูแลด้านการกินอยู่หลับนอน ตลอดจนการส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม และส่งเสริมสุขภาพพลานามัย และให้การสงเคราะห์ตามควรแก่กรณี เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความสำนึกและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี และกลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

หน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์ฝึกและอบรมฯ

- (1) ควบคุมดูแลเด็กและเยาวชน ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล โดยจัดให้เด็กและเยาวชนได้มีที่อาศัย กินอยู่หลับนอน และมีปัจจัยจำเป็นแก่การดำเนินชีวิตเหมาะสมตามเพศ วัย สภาพทางร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา และความประพฤติของเด็กและเยาวชน
- (2) ดำเนินการจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพตามความถนัด ความสนใจให้สอดคล้องตามแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู และแผนการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อย
- (3) จัดให้มีการบำบัดแก้ไข ฟื้นฟูและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซึ่งถูกควบคุมตัวตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล โดยให้สอดคล้องกับแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู เด็กหรือเยาวชนแต่ละราย
- (4) ประสานการบำบัดแก้ไขและสงเคราะห์ เพื่อรองรับภารกิจความร่วมมือในกระบวนการบำบัดแก้ไข เด็กและเยาวชนระหว่างสถานพินิจกับส่วนราชการ หรือภาคเอกชน อื่น ๆ

ลักษณะการให้บริการ

- (1) ควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล โดยจัดให้เด็กและเยาวชนได้มีที่อาศัย กินอยู่หลับนอน และมีปัจจัยจำเป็นแก่การดำเนินชีวิต
- (2) ดำเนินการจัดการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพตามความถนัด ความสนใจ ให้สอดคล้องตามแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและแผนการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อย
- (3) บำบัดแก้ไข ฟื้นฟู และสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งถูกควบคุมตัวตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล

ลักษณะของผู้รับบริการ

- (1) เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลให้ฝึกอบรม
- (2) ผู้ปกครองและญาติของเด็กและเยาวชน

หน้าที่ความรับผิดชอบของกลุ่มงานต่าง ๆ

- (1) กลุ่มบริหารงานทั่วไป

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานการเงิน งานรับตัวเด็กและเยาวชน จัดทำและจัดเก็บเกี่ยวกับทะเบียนประวัติเด็กและเยาวชน จัดทำบัญชี และจัดเก็บสิ่งของซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของเด็กและเยาวชนที่รับตัวใหม่ กำกับดูแลให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามหมายศาล รวบรวมข้อมูลและสถิติต่าง ๆ การต้อนรับและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อ เป็นต้น

- (2) กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย

- งานอภิบาลและการพินิจ รับผิดชอบเกี่ยวกับการดูแลเด็กและเยาวชนในด้าน การกินอยู่หลับนอน จัดหาสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันให้กับเด็กและเยาวชน ดูแล เรื่องการรักษาสุขภาพอนามัย ความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม สังเกต ศึกษา วิเคราะห์พฤติกรรม และแนวทางการบำบัดแก้ไขเด็กและเยาวชน ตลอดจนปลูกฝังด้านจริยธรรม ศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม และควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนปฏิบัติตนอยู่ใน ระเบียบวินัย การรักษาความปลอดภัยต่าง ๆ รวมทั้งการป้องกันการหลบหนีของเด็กและเยาวชน

- งานการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและ เยาวชน โดยการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาทั้งวิชาสามัญ และวิชาชีพ จัดทำโครงการและแผนการเรียนการสอน ตลอดจนการอบรมบ่มนิสัยฟื้นฟูสภาพจิตใจ การพัฒนา ลักษณะนิสัย และส่งเสริมสุขภาพพลานามัย ทำการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน และ ปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประสานงานเกี่ยวกับการวัดผลการศึกษา และการออก ประกาศนียบัตรรับรองผลการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน

(3) กลุ่มงานบำบัดแก้ไขฟื้นฟู

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้การสงเคราะห์เด็กและเยาวชน การจำแนกประเภท สุขอนามัย และการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

(4) กลุ่มประสานกิจกรรมชุมชน

มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์หน่วยงาน การประสานงานกับชุมชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ

การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมฯ

1) เมื่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและศาลมีคำสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ครอบครัวจะเข้ามาร่วมวางแผนในการบำบัดเด็กเป็นราย ๆ ไป เพื่อรับทราบถึงกระบวนการ แนวทางที่เด็กและเยาวชนจะได้รับการดูแลขณะรับการฝึกอบรมจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ

2) การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางศูนย์ฝึกและอบรมในวันสำคัญของชาติ หรือวันสำคัญทางศาสนา เช่น กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันเด็กแห่งชาติ เทศกาลปีใหม่ เป็นต้น

3) การร่วมประเมินผลการฝึกอบรม โดยครอบครัวจะเข้ามาร่วมประเมินผลการเปลี่ยนแปลง พัฒนาการของเด็กและเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วว่าเด็กและเยาวชนมีพัฒนาการเป็นไปอย่างไร

4) การทำกลุ่มบำบัด (Group Discussion) โดยทางศูนย์ฝึกและอบรมฯ จะทำกลุ่มบำบัดให้กับกลุ่มครอบครัวที่เด็กและเยาวชนมีลักษณะปัญหาคล้ายคลึงกัน เพื่อให้ครอบครัวได้อภิปรายถึงสภาพปัญหา ตลอดจนแสดงความคิดเห็นถึงแนวทางการแก้ไขร่วมกัน

5) การร่วมวางแผนภายหลังปล่อย เมื่อเด็กและเยาวชนฝึกอบรมจนใกล้ครบกำหนดเวลาที่จะได้รับการปล่อยตัวออกจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทางศูนย์ฝึกและอบรมฯ จะให้ครอบครัวเข้ามาร่วมในการวางแผนการดูแลเด็กและเยาวชนหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวและกลับไปอยู่ครอบครัว ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันเด็กและเยาวชนหันไปกระทำความผิดอีก

โดยทั้ง 5 ขั้นตอนดังกล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นเพียงแนวทางที่ศูนย์ฝึกและอบรมฯ นำมาใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงาน แต่ในความเป็นจริงแล้ว หากจะพิจารณาถึงการให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ตามตารางกิจวัตรประจำวันของเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ จะพบว่า ไม่มีกิจกรรมใดเลยที่กำหนดไว้

สำหรับการให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมฯ แต่
ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่อาจจะดำเนินการแทรกเพิ่มเติมได้ในช่วงวัน เวลา และกิจกรรมดังต่อไปนี้ดังนี้

1. กิจกรรมการเข้ากลุ่มบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งกำหนดไว้วันจันทร์-วันศุกร์ ระหว่างเวลา
09.00-12.00 น. และ 13.00-16.00 น.

2. กิจกรรมการเยี่ยมญาติ ซึ่งกำหนดไว้เป็นประจำทุกวันอังคาร วันพฤหัสบดี ระหว่าง
เวลา 13.00-16.00 น. และวันเสาร์ ระหว่างเวลา 08.30-12.00 น.

ทั้งนี้เนื่องจาก กิจวัตรประจำวันในศูนย์ฝึกและอบรมฯ นั้น ได้ถูกกำหนดอย่างตายตัว
และส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่ม การบำบัดฟื้นฟูรายบุคคลจะ
มีการดำเนินการเฉพาะกรณีที่เด็กและเยาวชนนั้นมีปัญหาค่อนข้างหนักจริง ๆ เท่านั้น และอาจ
ไม่ได้ดำเนินการรายบุคคลกับเด็กและเยาวชนทุกคน โดยรายละเอียดกิจวัตรประจำวันในศูนย์ฝึก
และอบรมฯ ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.3

กิจวัตรประจำวันในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิทา

วัน / เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
05.30-06.00	ตื่นนอน / เก็บที่นอน / ทำความสะอาดห้องนอน						
06.00-07.00	ออกกำลังกาย						
07.00-07.30	อาบน้ำ						
07.30-08.00	รับประทานอาหารเช้า						
08.00-08.30	แนะแนวการดำเนินชีวิต / เคารพธงชาติ					เคารพธงชาติ	
08.30-09.00	กลุ่มพบครูที่ปรึกษา / การอบรมในห้องเรียน Home room					เยี่ยมญาติ	
09.00-12.00	การเรียนวิชาสามัญ การฝึกวิชาชีพ การเข้ากลุ่มบำบัดแก้ไขฟื้นฟู พลศึกษา กิจกรรมนอกหลักสูตร					กิจกรรมนอกหลักสูตร กีฬา ห้องสมุด งานบริการ การศึกษาพิเศษอื่น ๆ	
12.00-13.00	รับประทานอาหารกลางวัน						
13.00-16.00	การเรียนวิชาสามัญ การฝึกวิชาชีพ การเข้ากลุ่มบำบัดแก้ไขฟื้นฟู พลศึกษา, กิจกรรมนอกหลักสูตร เยี่ยมญาติ (วันอังคาร, วันพฤหัสบดี)					กิจกรรมนอกหลักสูตร กีฬา ห้องสมุด งานบริการ การศึกษาพิเศษอื่น ๆ	
16.00-16.30	ทำความสะอาดห้องเรียน/โรงฝึกงาน						
16.30-17.00	อาบน้ำ						
17.00-17.30	รับประทานอาหารเย็น						
17.30-18.00	นำธงชาติลงจากเสา / เตรียมตัวขึ้นนอน						
18.00-19.30	กิจกรรมบำบัดฟื้นฟูบนนอน						
19.30-20.00	การเขียนบันทึกประจำวัน						
20.00-21.30	เวลาอิสระ ได้แก่ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ ศึกษาดูด้วยตนเอง ฯลฯ						
21.00-05.30	สวดมนต์ / เข้านอน						

นอกจากการให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ตามตารางกิจวัตรประจำวันของเด็กและเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ในช่วงวัน เวลา และกิจกรรมต่าง ๆ ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ศูนย์ฝึกและอบรมฯ มีการจัดมีกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ขึ้นตามแผนงาน ซึ่งจะดำเนินการในช่วงวันสำคัญทางศาสนา วันสำคัญของชาติ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันเด็ก เป็นต้น โดยมีกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับเด็กและเยาวชน คือ โครงการครอบครัวสัมพันธ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โครงการครอบครัวสัมพันธ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเยาวชนกับครอบครัวให้ดียิ่งขึ้น
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรู้บทบาทหน้าที่ของลูกที่ดีและตนเอง
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมตามกาลเทศะ
4. เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเกิดความภาคภูมิใจและรักตนเองมากยิ่งขึ้น
5. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจและเอาใจใส่เด็กและเยาวชนมากยิ่งขึ้น

ดัชนีความสำเร็จของโครงการ

1. เด็กและเยาวชนมีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมตามโครงการ
2. เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อคุณค่าของตัวเอง
3. ผู้ปกครองมีความผูกพันและมีความเข้าใจบุตรหลานมากขึ้น

สำหรับกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์นั้น ครอบครัวของเด็กและเยาวชนสามารถเข้าร่วมได้ตามความสมัครใจ ไม่ได้กำหนดหรือบังคับว่าทุกครอบครัวจะต้องเข้าร่วมด้วย ซึ่งบางครอบครัวที่ไม่สะดวกก็อาจจะไม่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวได้ โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ซึ่งผลที่ตามมาก็คือครอบครัวที่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการฟื้นฟู เยียวยา และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครอบครัวกับเด็กและเยาวชนอาจจะไม่เข้าร่วมกิจกรรมได้ ส่งผลให้การจัดกิจกรรมโครงการไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร

นอกจากนั้น สำหรับเด็กและเยาวชนที่ไม่มีครอบครัวนั้น ถึงแม้ว่าศูนย์ฝึกและอบรมฯ จะจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์มาให้ แต่บางครั้งก็ไม่สามารถหาได้ครบตามจำนวน ก็จะส่งผลต่อเด็กและเยาวชนที่ไม่มีครอบครัวแต่มีความต้องการครอบครัวได้

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การกระทำผิดที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (อ้างถึงใน นภัสสร บุญเพ็ง, 2549, น. 72-73) ศึกษาถึงการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ พบว่าลักษณะของวัฒนธรรมรองในการกระทำผิด (Delinquent Subculture) เป็นวัฒนธรรมรองที่เด็กและเยาวชนเรียนรู้จากบิดามารดาในลักษณะต่าง ๆ คือ กลุ่มที่บิดามารดามีพฤติกรรมกระทำผิดกฎหมายลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น จำหน่ายยาบ้า ลักทรัพย์ ฯลฯ

รูปแบบและวิธีการการเรียนรู้พฤติกรรมกระทำผิดจากบิดามารดา แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การสอนให้กระทำผิดกฎหมายทางตรง หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ซึ่งมีพฤติกรรมกระทำผิดกฎหมาย ได้ทำการอบรมสั่งสอนให้บุตรหลานเรียนรู้ที่จะให้การช่วยเหลือตนเพื่อประกอบพฤติกรรมกระทำผิดกฎหมายดังกล่าว หรือสอนให้เด็กเห็นดีเห็นงามไปกับการกระทำผิดอันเป็นการปมพะนะนิสัยและความประพฤตินการเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานสังคมจนกระทั่งเกิดความเคยชินเห็นเป็นเรื่องปกติธรรมดาของครอบครัวที่จะดำรงชีพอยู่ด้วยการประกอบอาชีพการมารูปแบบต่าง ๆ และเมื่อเติบโตขึ้นถึงวัยที่ต้องทำมาหากินเองได้นั้น บุตรหลานของครอบครัวอาชีพการเหล่านี้ก็ยากที่จะหลบหนีพ้นจากวงจรชีวิตของครอบครัว และเครือข่ายอาชีพการของตนไปได้

2. การสอนให้กระทำผิดกฎหมายทางอ้อม หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง แสดงพฤติกรรมกระทำผิดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างให้เด็กเห็น ใช้เงินที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมายในการดำรงชีพ หรือชมเชย เฉย ๆ หรือไม่ลงโทษต่อพฤติกรรมกระทำผิดที่สมาชิกคนหนึ่งของครอบครัวได้กระทำให้เด็กและเยาวชนเห็น ซึ่งทำให้เด็กเกิดความเคยชินและซึมซับเอาวัฒนธรรมรองในการกระทำผิดเหล่านั้นมาเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการดำเนินชีวิตตนโดยปริยาย

เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่ได้ใช้ชีวิตผ่านกระบวนการขัดเกลาในครอบครัวที่เจ็บปวด โหดร้ายจากการถูกบิดาหรือมารดา หรือทั้งสองฝ่ายทอดทิ้งมาแล้ว และต้องประสบกับการถูกเลือกปฏิบัติจากการแบ่งชนชั้นทางสังคม อาจรวมทั้งจากการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยบางกรณี โดยร่องรอยของความโกรธแค้นเหล่านี้ได้ถูกตอกย้ำซ้ำแล้วซ้ำเล่า ส่งผลเป็นความผูก

พยายามทหาสาเหตุกันต่อผู้คนที่มีความเห็นที่เหนือกว่า ต่อผู้คนที่ประสบความสำเร็จมากกว่า ดังนั้น การที่เด็กและเยาวชนกระทำพฤติกรรมเบี่ยงเบน พฤติกรรมแผลง หรือพฤติกรรมต่อต้านสังคมออกมาจึงเป็นการกระทำผิดเพื่อระบายความแค้นและเป็นความสะใจที่ได้แก้แค้นด้วยการทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดตามแต่โอกาสจะอำนวย

วรพร นรเศรษฐวิวัฒน์ (2548, น.1-2) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สัมพันธภาพระหว่างเด็กและเยาวชนที่มีต่อครอบครัว และครอบครัวที่มีต่อเด็กและเยาวชน และรูปแบบสัมพันธภาพในครอบครัวที่เด็กและเยาวชน และครอบครัวพึงประสงค์ โดยการสัมภาษณ์ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรกคือเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างเข้ารับการศึกษาในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน 3 แห่ง คือ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา บ้านมุกดา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี รวม 10 คน กลุ่มที่สองคือ บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 10 คน และกลุ่มที่สามคือเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นครูที่ปรึกษาของเด็กและเยาวชนกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 7 คน รวม 27 คน

ผลการศึกษา พบว่า เด็กและเยาวชนชายกับเด็กและเยาวชนหญิงที่มีปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัวจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาก็แตกต่างกัน โดยเด็กและเยาวชนชายจะใช้วิธีการใช้เวลาส่วนใหญ่ออกไปอยู่ข้างนอกกับกลุ่มเพื่อน แต่เด็กและเยาวชนหญิงจะใช้วิธีการหนีออกจากบ้านเป็นวิธีในการแก้ปัญหา และกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาทุกคนล้วนมีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา หรือพี่น้อง ทุกครอบครัวจะมีปัญหาอย่างน้อย 1 คู่ นอกจากนี้ยังพบว่าบิดามารดาของเด็กและเยาวชนมีปัญหาความสัมพันธ์ทุกครอบครัว โดยส่วนใหญ่จะเลิกร้างกัน และจำนวนคู่ที่เลิกร้างกันส่วนใหญ่จะมีคู่สมรสใหม่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาส่งผลกระทบต่อจิตใจเด็กและเยาวชนมากที่สุด สัมพันธภาพในครอบครัวมีปัญหาขาดความสมดุลในเรื่องการให้ความรักความเอาใจใส่ การให้อิสระภาพแก่สมาชิกและขอบเขตความสัมพันธ์ในการยืดหยุ่นให้สมาชิกเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ที่มีมากเกินไปหรือน้อยเกินไป ครอบครัวไม่มีเวลาอยู่ร่วมกัน มีความห่วงใยไม่แสดงออกถึงความรู้สึก ขาดความเป็นกันเอง ไม่มีการร่วมกิจกรรมแม้ในวันหยุดพักผ่อน โดยลักษณะสัมพันธภาพในครอบครัวที่พึงประสงค์ พบว่า ทั้งเด็กและเยาวชน และผู้ปกครองมีความต้องการที่คล้ายคลึงกัน คือ ต้องการให้ครอบครัวมีความสมบูรณ์อบอุ่น มีความรักความห่วงใย ให้อิสระภาพและมีความยืดหยุ่นใน

ขอบเขตสัมพันธ์ในระดับที่พอเหมาะ สมาชิกมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ภายในครอบครัว รับฟังความคิดเห็นและเหตุผลซึ่งกันและกัน ให้ความเคารพสิทธิส่วนบุคคล มีความรักใคร่สามัคคีปรองดองกัน และมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตาในวันหยุดพักผ่อน

โดยผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยการทำหนดนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดที่มีหน้าที่ในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน จัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็กและเยาวชน ดำเนินการเชิงรุกเพื่อการป้องกันปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว โดยการจัดโครงการหรือกิจกรรมให้ความรู้ และให้คำปรึกษาแก่ครอบครัวของเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความตระหนักและให้ความสำคัญกับสัมพันธภาพในครอบครัวของเด็กและเยาวชน โดยมีการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเด็กและเยาวชนกับครอบครัว เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการบำบัดรายบุคคล ตลอดจน จัดการปฐมนิเทศผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการควบคุมดูแลของหน่วยงาน เพื่อสร้างความเข้าใจและแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน จัดกิจกรรมครอบครัวศึกษาแก่เด็กและเยาวชนและผู้ปกครอง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทของตนเองในครอบครัว จัดทำกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างเด็กและเยาวชนกับผู้ปกครอง จัดทำกิจกรรมครอบครัวบำบัดในรายที่มีปัญหาครอบครัว ควรกำหนดมาตรการในการส่งเสริมสนับสนุน และขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างทั่วถึง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคารออกจากระบบการศึกษาก่อนวัยอันควรแก่เด็กและเยาวชน

สาเหตุการกระทำผิดซ้ำและการป้องกัน

เกษรวางค์ จินะแสน (2542) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างถูกคุมความประพฤติในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างถูกคุมความประพฤติ ตลอดจนลักษณะการกระทำผิด โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาต่อบกลุ่มเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในระหว่างถูกคุมความประพฤติ ซึ่งเป็นประชากรตัวอย่างจำนวน 10 คน โดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการประกอบกับการสังเกต และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในประเด็นที่สำคัญ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนตัดสินใจกระทำความผิดเป็นครั้งแรก ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญคือ ปัจจัยจากสภาพ

ครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย ปัจจัยจากความบกพร่องของโครงสร้างทางสังคม และปัจจัยจากการคบหาสมาคมที่แตกต่างและอิทธิพลของวัฒนธรรมรองในกลุ่มเพื่อน โดยภายหลังจากที่ได้รับการคุ้มครองความประพฤติแล้วพบว่า เมื่อเด็กและเยาวชนกลับไปอยู่กับ ครอบครัวที่ผู้ปกครองไม่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง และสภาพแวดล้อมเดิม ประกอบกับการที่พนักงานคุมประพฤติไม่มีเวลาออกไปสอดส่องดูแล ทำให้พวกเขาหวนกลับไป กระทำผิดซ้ำได้โดยง่าย ซึ่งลักษณะการกระทำผิดซ้ำของพวกเขาเมื่อเปรียบเทียบกับ การกระทำผิด ในครั้งแรกพบว่ามีพฤติการณ์คดีที่ร้ายแรงขึ้น เนื่องจากเด็กเริ่มไตร่ตรองและซึ้งน้ำหนักในการ ตัดสินใจที่จะกระทำผิด เพราะเห็นผลประโยชน์จากการกระทำผิด และเห็นว่าหากตนกระทำผิด เงื่อนไขคุมประพฤติก็อาจถูกศาลสั่งเพิกถอนได้ เมื่อพวกเขาตัดสินใจกระทำผิดจึงกระทำผิดซ้ำใน ลักษณะที่รุนแรงขึ้นเพื่อให้คุ้มกับการที่จะถูกศาลสั่งเพิกถอน

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างถูก คุ้มครองความประพฤติ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว ระดับการศึกษา และการคบเพื่อน
2. ปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ แรงปรารถนาภายใน แรงดึงดูดทางสังคม และแรงกดดัน ทางสังคม
3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว สิ่งแวดล้อมบริเวณ ที่พักอาศัย
4. ปัจจัยจากการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติ ได้แก่ การปฏิบัติงานของ พนักงานคุมประพฤติฝ่ายประมวลข้อเท็จจริงคดีอาญา และฝ่ายควบคุมและสอดส่อง
5. ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรายงานตัวไม่ชัดเจน เด็ก เกิดการเรียนรู้ถึงวิธีการเอาตัวรอดโดยอาศัยความบกพร่องของกระบวนการยุติธรรม

โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางและมาตรการในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและ เยาวชนที่อยู่ระหว่างถูกคุ้มครองความประพฤติ ดังนี้

1. สถาบันครอบครัวควรมีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องให้แก่เด็ก โดยเฉพาะด้านจริยธรรม การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมควรเริ่มที่ตัวผู้ปกครอง ควรมีการ สร้างความรัก ความอบอุ่น และความเข้าใจในครอบครัวให้มากขึ้น
2. สถาบันการศึกษาควรมีบทบาทในการให้ความรู้ และช่วยครอบครัวขัดเกลาเด็ก โดยการปลูกฝังค่านิยมที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคมให้กับเด็ก

3. ควรปรับปรุงกฎหมายที่ให้อำนาจแก่พนักงานคุมประพฤติร่วมกับตำรวจในการจับกุมเด็กที่กระทำผิดเงื่อนไขคุมประพฤติมาดำเนินการตามกฎหมายทันที เพื่อให้การคุมประพฤติมีผลต่อการช่มชู้ยับยั้ง

4. ภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกันที่จะเข้าไปดำเนินการจัดระเบียบชุมชน

5. การให้บริการของพนักงานคุมประพฤติควรมีการนำความรู้ทางสังคมสงเคราะห์มาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น เช่น นำวิธีการบำบัดแบบกลุ่มมาใช้ นำวิธีการจำแนกผู้ถูกคุมความประพฤติมาใช้เพื่อที่จะได้วางแผนบำบัดได้อย่างถูกต้อง

นภัสสร บุญเพ็ง (2549) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวโน้มพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งแสวงหาแนวทางและมาตรการในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จำนวน 10 คน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานีหรือศูนย์ฝึกและอบรมที่รับตัวเด็กและเยาวชน หรือผู้ปกครอง จำนวน 10 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างละ 1 ชุด ผลการศึกษาพบว่าลักษณะการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนเกิดจากการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมเกี่ยวกับการกระทำผิดในลักษณะต่าง ๆ หลายวิธี ตลอดจนวิธีการหลีกเลี่ยงหรือเอาตัวรอดจากการถูกจับกุมจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเมื่อออกจากศูนย์ฝึกและอบรมแล้วเด็กและเยาวชนมักจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมและมีแนวโน้มที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนพบว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำมากที่สุด ปัจจัยด้านครอบครัวเป็นเหตุปัจจัยที่ผลักดันในการกระทำผิดครั้งแรกของเด็กและเยาวชน แต่ไม่ได้เป็นสาเหตุหลักในการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ปัจจัยด้านความรู้สึกต่อกฎหมายหรือโทษที่ได้รับ พบว่าเด็กและเยาวชนทุกรายมีความคิดว่าโทษที่ตนได้รับไม่รุนแรง และพบว่าในการกระทำผิดครั้งแรกเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะได้รับการปล่อยตัว ลักษณะการกระทำผิดซ้ำพบว่ามีลักษณะที่ซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น และมีวิธีหลีกเลี่ยงการติดตามจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

โดยมีข้อเสนอแนะ คือ ด้านครอบครัวควรปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องให้กับเด็กโดยเฉพาะด้านจริยธรรม ควรมีการส่งเสริมวิธีการคิดของบุตรหลานในเรื่องของทักษะชีวิต ด้านหน่วยงานกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนควรศึกษาปัญหาและแนวโน้มพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำ

ของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลพร้อมทั้งจำแนกเด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มจะกระทำผิดซ้ำ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อการบำบัด แก้ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ ควรมีการจัด กิจกรรมครอบครัวและทำกลุ่มครอบครัวบำบัดให้กับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ควรมีการใช้มาตรการติดตามดูแลเยาวชนหลังได้รับการปล่อยตัว ทั้งนี้เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ด้านหน่วยงานอื่น ๆ รัฐควรมีการรณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงความพร้อมในการมีครอบครัว ทั้ง ทางด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ วุฒิภาวะทางสังคม และภาวะทางเศรษฐกิจ รัฐบาลควรกำหนด มาตรการในการส่งเสริม สนับสนุน และขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนอย่างทั่วถึง และควรมีมาตรการในการป้องกันหรือแก้ปัญหาการออกจากระบบการศึกษาก่อนวัยอันควร เพื่อ ป้องกันปัญหาการกระทำผิดซ้ำ

การฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

จากรูวรรณ ริสาเซ็น (2539) ศึกษาเรื่อง "งานด้านการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ กระทำผิด : ศึกษาเฉพาะกรณีการฝึกและอบรมเด็กฯ ในสถานฝึกและอบรมฯ กลาง" โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการฝึกอบรมในการแก้ไขและฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ศึกษาถึงบทบาทของ เจ้าหน้าที่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการด้านการฝึกและอบรม เด็กและเยาวชน โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร ที่เป็นเด็กและเยาวชนชายหญิง จำนวน 170 คน และกลุ่มประชากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ จำนวน 68 คน จากสถานฝึกและอบรม 4 แห่ง ได้แก่ บ้านกรุงนา บ้านมูทิตา บ้านอุเบกขา และบ้านปราณี

ผลการศึกษาพบว่า สถานฝึกและอบรมใช้วิธีการในการดำเนินการฝึกอบรมเน้นด้าน วิชาสามัญ วิชาชีพ อบรมจริยธรรม และพลศึกษา พร้อมกันนี้เด็กและเยาวชนจะได้รับการดูแล อย่างใกล้ชิดจากพ่อแม่บ้าน โดยมีปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการฝึก และอบรมเด็กและเยาวชน คือ บุคลากรในการฝึกอบรมไม่เพียงพอ และมีความรู้ความสามารถไม่ เหมาะสมกับตำแหน่ง งบประมาณในการนำมาเพื่อดำเนินการแก้ไขเด็กและเยาวชนล่าช้าและไม่ เพียงพอ ทำให้การปฏิบัติงานออกมาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ด้านสถานที่ เช่น ที่อยู่ หอนอน โรงฝึกอบรมเก่าชำรุด บางส่วนใช้งานไม่ได้ และไม่เพียงพอต่อการรับเด็กและเยาวชนในการฝึก และอบรม การทำงานภายในสถานฝึกและอบรมยังไม่ชัดเจน กล่าวคือ การไม่เข้าใจในหน้าที่ของ แต่ละฝ่าย และหลักสูตรที่สถานฝึกและอบรมได้นำมาฝึกอบรมเด็กและเยาวชนยังไม่เหมาะสมกับ สภาพของสังคมและสภาพตลาดแรงงานที่ต้องการเข้าทำงาน และประการสุดท้าย คือ การได้รับ

บริการจากสถานฝึกและอบรมของเด็กและเยาวชนมีการปฏิบัติงานในหน้าที่ไม่เป็นธรรมและไม่เหมาะสม

โดยมีข้อเสนอแนะ คือ การปรับปรุงอาคาร สถานที่อยู่ โรงฝึกอบรมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมสำหรับการฝึกอบรม และครูผู้ชำนาญในการฝึกอบรมและเจ้าหน้าที่ควรมีการประสานงานกันภายในสถานฝึกและอบรม

การมีส่วนร่วมของครอบครัว

สมพร รุ่งเรืองกลกิจ และ กฤตยา แสงวงเจริญ (2538, อ้างถึงใน สุনারี หน่อไชย, 2547, น. 57) ศึกษาเรื่อง “ความต้องการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและการเตรียมตัวรับผู้ป่วยของญาติเมื่อผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจิตเวช” พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้สึกต่อผู้ป่วยในลักษณะขัดแย้ง กล่าวคือ มีความรู้สึกทั้งด้านบวกและด้านลบในเวลาเดียวกัน ญาติเชื่อว่าการมาเยี่ยมผู้ป่วยที่โรงพยาบาลจะช่วยให้ผู้ป่วยหายเร็ว แต่มีสาเหตุที่ไม่สามารถมาเยี่ยมได้เนื่องจากมีอุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจ และมีอุปสรรคถ้าต้องมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วย เช่น มีเวลา ไม่มีประสบการณ์ มีปัญหาทางเศรษฐกิจ เบื่อหน่าย เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ญาติมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน มีการวางแผนรับผู้ป่วยได้ถูกต้อง แต่ญาติยังรู้สึกว่ายังไม่พร้อมในการรับผู้ป่วย และคาดว่าจะมีอุปสรรคถ้าต้องดูแลผู้ป่วยที่บ้าน

โดยญาติมีความต้องการให้เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลหรือสาธารณสุขติดตามเยี่ยมบ้าน และต้องการได้รับความรู้โดยการสอนจากเจ้าหน้าที่ และต้องการให้เจ้าหน้าที่ให้ความรู้ต่อเพื่อนบ้านให้มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ป่วย

อัจฉริยา วสุนิรชร (2545) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของครอบครัวต่อการเรียนร่วมของเด็กพิการ : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สป.กทม.)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็นของครอบครัวที่มีต่อการเรียนร่วม ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครอบครัวต่อการเรียนร่วมของเด็กพิการ ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของครอบครัวในการมีส่วนร่วมทางการเรียนร่วมของเด็กพิการ และศึกษาความต้องการของครอบครัวด้านการมีส่วนร่วมทางการเรียนร่วม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 182 ราย ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครอบครัวแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

การมีส่วนร่วมในขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การร่วมประชุมเพื่อติดตามรับทราบผลการเรียน การให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเด็ก การร่วมสนับสนุนการเรียนร่วม และการร่วมบริจาควัสดุ เงิน หรือสิ่งของ เพื่อสนับสนุนทางโรงเรียน ซึ่งจะเป็นการมีส่วนร่วมในขั้นต้นที่ครอบครัวจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ซึ่งผลจากการศึกษานี้พบว่า ครอบครัวให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในขั้นนี้มากที่สุด และจะเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกครั้งที่มีโอกาสมากที่สุด

การมีส่วนร่วมในขั้นก้าวหน้า ได้แก่ การร่วมติดตามสังเกตพัฒนาการของเด็ก ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ปกครองคนอื่น ๆ และการแสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ เช่น การแสดงความคิดเห็นในการจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิการ การจัดการเรียนร่วม การจัดโปรแกรม และกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กพิการ การจัดแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล และการแสดงความคิดเห็นในปัญหาที่เกิดจากการเรียนร่วม จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครอบครัวจะเข้าไปมีส่วนร่วมบ่อยครั้ง หรือเพียงนาน ๆ ครั้งเท่านั้น ซึ่งในขั้นนี้เป็นการพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมจากขั้นพื้นฐานมาสู่ระดับการมีส่วนร่วมที่มากขึ้น และจะนำไปสู่การพัฒนาการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

การมีส่วนร่วมในขั้นพัฒนา ได้แก่ การร่วมพิทักษ์สิทธิและโอกาสของเด็กพิการ การมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมและบรรจุในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การร่วมติดตามและประเมินผล การร่วมปรับเปลี่ยนแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลตามความเหมาะสม การร่วมเป็นอาสาสมัคร เป็นวิทยากร เป็นผู้ช่วยครู การร่วมกิจกรรมเสริม การร่วมเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้ปกครองท่านอื่น ๆ จากผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่จะไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นพัฒนาเลย ซึ่งการมีส่วนร่วมในขั้นพัฒนานี้จะเป็นการมีส่วนร่วมในระดับสูงสุดที่ต้องอาศัยแรงศรัทธาและความร่วมมือร่วมใจ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของครอบครัวเป็นการสร้างเครือข่ายและพลังของครอบครัว เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาเกี่ยวกับการกระทำผิดที่มีสาเหตุมาจากครอบครัว สาเหตุการกระทำผิดซ้ำและการป้องกัน การฝึกอบรมและการสงเคราะห์ภายหลังปล่อย รวมทั้งการมีส่วนร่วมของครอบครัว ทำให้สามารถสรุปได้ว่า การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้น ถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีสาเหตุหลักมาจากครอบครัว แต่ครอบครัวก็เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด และการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนก็จะสามารถป้องกันได้ด้วยกระบวนการฝึกอบรมภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ที่มีประสิทธิภาพ โดยจะต้องอาศัยความร่วมมือจากครอบครัวในการฝึกอบรม ทั้งนี้เนื่องจาก เมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัวออก

จากศูนย์ฝึกและอบรมฯ แล้ว เด็กและเยาวชนเหล่านั้นก็ต้องกลับไปอยู่พักอาศัยอยู่กับครอบครัว เช่นเดิม แต่เมื่อพิจารณาถึงโครงการกิจกรรมต่างที่ศูนย์ฝึกและอบรมฯ ดำเนินการจัดขึ้นเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมฯ จะพบว่าโครงการกิจกรรมต่าง ๆ มักจะจัดขึ้นในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น เทศกาลปีใหม่ วันเด็ก วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่ล้วนเป็นการส่งเสริมให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมตามวันสำคัญตามวัฒนธรรมประเพณีของสังคมไทย หากแต่ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง

นอกจากนั้น ก็จะมีกิจกรรมที่เป็นลักษณะของการให้ครอบครัวเข้ามารับรู้ถึงบทบาทของครอบครัว เช่น การปฐมนิเทศเมื่อเด็กและเยาวชนเข้ามาอยู่ภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯ เป็นครั้งแรก ซึ่งครอบครัวจะต้องมาร่วมด้วยและรับทราบถึงวิธีการใช้ชีวิตอยู่ของเด็กและเยาวชนภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯ และกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งจะให้ครอบครัวเข้ามารับทราบถึงแนวทางการดำเนินการร่วมกันระหว่างศูนย์ฝึกและอบรมฯ กับครอบครัวในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเมื่อได้รับการปล่อยตัวออกจากศูนย์ฝึกและอบรมฯ ไปแล้ว ซึ่งกิจกรรมที่ยกมานั้น ก็เป็นการชี้แจงรายละเอียดให้ครอบครัวได้รับทราบ แต่ยังมีได้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม

สำหรับกิจกรรมที่มีการส่งเสริม สนับสนุนครอบครัวให้เข้ามามีส่วนร่วมนั้น ได้แก่ โครงการครอบครัวสัมพันธ์ ซึ่งเป็นเพียงโครงการหลักเพียงโครงการเดียวที่ให้ครอบครัวเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและเยาวชนภายในศูนย์ฝึกและอบรมฯ และเน้นในเรื่องการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับเด็กและเยาวชน

ดังนั้น จึงควรที่จะศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสมในการให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมฯ โดยจะต้องนำปัจจัยหลาย ๆ ด้านมาพิจารณาร่วมกันดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านตัวเด็กและเยาวชน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกอบรม ทักษะต่อสัมพันธภาพในครอบครัว ทักษะต่อการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทักษะในเรื่องความสำคัญของครอบครัวที่มีต่อการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมฯ

2. ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ทักษะต่อสัมพันธภาพในครอบครัว ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกอบรม ทักษะต่อการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทักษะในเรื่องความสำคัญของครอบครัวที่มีต่อการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมฯ

3. ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกอบรม
ทักษะต่อการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ทักษะในเรื่องความสำคัญของครอบครัวที่มีต่อการ
ฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมฯ

4. ปัจจัยด้านการฝึกอบรม ได้แก่ รูปแบบกิจกรรม วิธีการฝึกอบรมที่เน้นให้ครอบครัวมี
ส่วนร่วมในการฝึกอบรม

ดังจะเสนอเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

